

Mediassa rakentuva kuva opettajan ammatista:
Miten negatiivinen uutisointi heijastuu
luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itseluottamukseen
ja tulevaisuudennäkymiin

Tutkimustyöpaja 3: Tutkimus
opettajan ammattitaidon
kehittämisessä,
kandidaatin tutkielma

Laatija(t):
Janina Gustafsson
Saga-Maria Sainio

7.4.2025
Turku

TURUN YLIOPISTO
Opettajankoulutuslaitos

GUSTAFSSON, J., SAINIO, S.: Mediassa rakentuva kuva opettajan ammatista: Miten negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itseluottamukseen ja tulevaisuudennäkymiin

Tutkimusraportti, s.38 , 3 liitettä
Kasvatustiede
Huhtikuu 2025

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten opettajan ammattia koskeva negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden käsityksiin omasta pärjävyydestä sekä heidän tulevaisuudennäkymiinsä opettajana. Tutkimusaiheen idea pohjautuu kulttuuri- ja opetusministeriö Armi Mikkolan pysäyttävään toteamukseen siitä, miten koulumaailmaa käsittelevä uutinen on lähes aina negatiivinen. Tavoitteena oli ymmärtää, millainen merkitys vallitsevalla kielteisellä uutisoinnilla on erityisesti luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itsevarmuuteen. Tämän lisäksi päämääränä oli ymmärtää, millainen rooli mediassa esiintyvällä keskustelukulttuurilla on luokanopettajaopiskelijoiden käsityksiin tulevaisuuden ammatista opettajana.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin puolistrukturoiduilla haastatteluilla. Tutkimuskohteena toimi Turun yliopiston luokanopettajaopiskelijat ja lopullinen otoskoko oli kolme (N=3). Tutkimusaineistolle toteutettiin sisällönanalyysi, jonka perusteella tulokset muodostettiin. Tuloksista selvisi, että negatiivinen uutisointi lisäsi kaikilla osallistuneilla luokanopettajaopiskelijoilla epävarmuutta omasta pätevyydestään opettajana sekä aiheutti huolta työssä jaksamisesta. Tämän lisäksi luokanopettajaopiskelijat kokivat negatiivisen uutisoinnin aiheuttaneen epärointiä tulevaisuudestaan opettajana, mikä taas oli johtanut uravalinnan kyseenalaistamiseen. Tutkimusaineiston pohjalta voitiin todeta ammattia koskevan uutisoinnin saaneen luokanopettajaopiskelijat epäilemään ammatillista itsevarmuuttaan, sekä suhtautumaan epäilevästi tulevaisuuteensa opettajana.

Avainsanat: työssäjaksaminen, työuupumus, työhyvinvointi, ammatillinen itseluottamus, minäpystyvyys, media

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Median yhteys opiskelijoiden tulevaisuuden kuvaan	6
1.2	Opettajan työhyvinvointi	8
1.3	Luokanopettajaopiskelijoiden ammatillinen itseluottamus	8
2	Tutkimusongelmat	11
3	Menetelmä	12
3.1	Osallistujat	12
3.2	Tutkimuksen toteutus	13
3.3	Aineiston käsittely	16
4	Tulokset	20
4.1	Luokanopettajaopiskelijoiden ajatus työnkuvasta sekä omasta tulevaisuudesta opettajana	20
4.2	Luokanopettajaopiskelijoiden ammatillinen itseluottamus	21
4.3	Opettajan ammatin ympärillä liikkuva yleinen keskustelu	22
5	Pohdinta	26
5.1	Tutkimuksen päätulokset ja johtopäätökset	26
5.1.1	Miten negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itseluottamukseen?	26
5.1.2	Miten negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuudennäkymiin työelämästä?	27
5.2	Tutkimuksen luotettavuus ja toistettavuus	29
5.3	Tutkimuksen merkitys ja tulosten hyödyntämismahdollisuudet	31
5.4	Jatkotutkimusehdotukset	32
	Lähteet	33
	Liitteet	36
	Liite 1. Haastattelurunko	36
	Liite 2. Haastattelujen rikastamiseksi käytetyt uutisotsikot	37

1 Johdanto

Viime vuosina opettajien hyvinvointi ja työssä jaksaminen ovat nostattaneet kiivasta keskustelua niin sosiaalisessa mediassa, kuin uutisoinnissa (Kukkonen, 2023). Esille on nostettu muun muassa opetusalan henkilöstön kasvava työkuorma sekä sen vaikutus työhyvinvointiin (Kukkonen, 2023). Työuupumuksesta onkin muodostunut kasvatusalan merkittävä haaste, jonka seuraukset heijastuvat niin yksilön terveyteen, kuin alalle hakeutumisen vetovoimaisuuteen.

Työuupumus tarkoittaa työntekijän psyykkisten voimavarojen ehtymistä, nimenomaan pitkittyneen työstressin seurauksena (Sinikallio & Ellen, 2019, 184). Vaikka työuupumus on monien eri tekijöiden summa, työuupumusta kuvaavissa teorioissa toistuvat samat tekijät alasta huolimatta. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi työntekijän riittämättömät stressinhallintakeinot, työympäristössä esiintyvät epäkohdat, sekä työn vaatimusten kohtuuttomuus suhteessa yksilön voimavaroihin (Sinikallio & Ellen, 2019, 184). Muun muassa opettajien ammattijärjestön OAJ:n tuottaman työolobarometriselvityksen mukaan opettajien työmäärä koetaan huomattavasti kuormittavammaksi kuin ennen (Länsikallio ym., 2018, 32). Aiemassa selvityksessä huomattiin opettajien työssäjaksamisen heikentyneen samalla, kun stressi, kiire, sekä työn määrä kasvoi (Länsikallio ym., 2018, 32). Työmäärän kasvu näkyy esimerkiksi siinä, että tutkimuksen mukaan 59 % opettajista koki töitä olevan liikaa, joko erittäin tai melko usein (Länsikallio ym., 2018, 8).

Myös Helsingin Sanomissa (2019) julkaistussa artikkelissa ”Luokanopettajakoulutukseen hakevien määrä romahti, mutta opettajapulaa ei vielä ole näköpiirissä” OAJ:n erityisasiantuntija Päivi Lyhykäinen kertoo opettajien työnkuvaan tulevan jatkuvasti työtaakkaa lisääviä, uusia tehtäviä, jotka eivät kuitenkaan näy palkassa. Lyhykäisen mukaan esimerkiksi koulutusleikkaukset ja erillisen erityisluokkaopetuksen purkaminen ovat vaikuttaneet suuresti opettajan ammatin muotoutumiseen. Oppilaskirjo yhden luokkahuoneen sisällä saattaakin olla hyvin moninainen, eikä opettajalla välttämättä ole tarpeellisia resursseja tarjota jokaiselle oppilaalle yksilöllistä tukea tai tarpeiden mukaista huomiointia. Aiemmat tutkimukset ovat näyttäneet näiden lisääntyneiden työtehtävien, kasvavien odotuksien, oppilaiden tuen tarpeen sekä moninaisuuden huomioimisen vaikuttaneen koettelevasti opettajan työssäjaksamiseen (Länsikallio ym., 2018, 8).

Opettajuus on korkean pätevyuden ammatti, joka edellyttää korkeakoulututkintoa, sekä ainekohtaista ja pedagogista osaamista (Opettajankoulutus 2020, 12). Lisäksi ammatissa vaaditaan ymmärrystä koulutuksen kulttuurisesta ja sosiaalisesta kontekstista (Opettajankoulutus 2020, 12). Opetusministeriön tuottamassa selvityksessä opettajuus määritellään vaativaksi ammatiksi, joka edellyttää harjoittajaltaan soveltuvan koulutuksen lisäksi laajaa tieto- ja taitohallintaa, eettistä vastuunottoa laaja-alaista ymmärrystä aiheisällöistä, ihmisen kasvun ja kehityksen tuntemusta, sekä sopivaa osaamista näiden

kasvun tukemisessa (Opetusministeriö 2007, 11). Mielikuvat siitä, millainen opettajan ammatti on, sekä millaisia haasteita se tuo mukanaan, vaikuttaa sekä alalle hakeutuvien että alalla jo opiskelevien ajatuksiin omasta tulevaisuudestaan. Merkittävässä roolissa on alan kyky säilyä vetovoimaisena ja houkuttelevana mahdollisille hakijoilleen ammatin vaativuudesta huolimatta.

Työn positiivisten puolien sijaan julkisen keskustelun painopiste on kääntynyt työssä koettuihin vaikeuksiin. Tämä muutos heijastuu yhä vahvemmin keskustelukulttuuriin, uutisointiin, sekä alan yleiseen imagoon. Perinteisesti opettajan ammatti on ollut Suomessa todella arvostettu verrattuna esimerkiksi muuhun Eurooppaan. Kuitenkin opettajan työn julkinen arvostus, sekä vanhempien kunnioitus opettajaa kohtaan on selvästi vähentynyt Suomessa viime vuosien aikana (Webb ym., 2004, 180-181). Kunnioituksen vähenemisen lisäksi, vanhempien asenteenmuutos ilmenee myös kasvavana kriittisyytenä opettajan työtä kohtaan (Webb ym., 2004, 180-181). Jatkuva arvostelu, sekä ulkopuolelta tuleva paine asettaa opettajan haastavaan asemaan. Laadukkaan opetuksen tarjoamisen lisäksi opettajan tulee tasapainoilla vanhempien kasvavien odotusten, oppilaiden yksilöllisten tarpeiden ja yhteiskunnasta asetettujen laajempien vaatimusten välillä. Kuormitus, sekä monien ajoittain ristiriitaistenkin odotusten yhteensovittaminen voivat pitkään jatkuessaan johtaa työuupumukseen, sekä opettajan henkisen hyvinvoinnin ja jaksamisen heikkenemiseen.

1.1 Median yhteys opiskelijoiden tulevaisuuden kuvaan

Luokanopettajan työ, työssä jaksaminen ja työn houkuttelevuus ovat olleet näkyvästi esillä julkisessa keskustelussa. Keskustelukulttuurin yksipuolisuus ja painottuminen lähinnä työn kuormittavuutta korostavaksi, saattaa herättää erityistä huolta varsinkin alalle hakeutuvien nuorten, sekä alalla jo opiskelevien keskuudessa. Tämä epävarmuus näkyy erityisesti opettajankoulutuslaitoksen hakijamäärien romahduksesta. Esimerkiksi Helsingin Sanomat uutisoi luokanopettajakoulutuksen hakijamäärien pudonneen viimeisten kuuden vuoden aikana lähes puoleen aiemmasta (Korpela, 2019). Myös MTV uutisten (2019) julkaisemassa artikkelissa ”Opettajat uupuvat kasvavan työmäärän alla, yhä harvempi hakee opettajankoulutukseen, tuotiin julki samanlaisista tuloksia koskien hakijamäärien romahdusta. Hakijoiden vähenevän määrän nähtiin olevan yhteydessä kohtuuttomaan työtaakkaan, sekä opettajan ammatin heikentyneeseen maineeseen (Kolehmainen, 2019).

Alasta muodostetut mielikuvat muokkaavat käsityksiä alan arvostuksesta, työolosuhteista sekä uramahdollisuuksista. Mielikuvat ovat tiivistä yhteydessä esimerkiksi alaa koskevan uutisoinnin kanssa. Lähivuosina opetusala koskevassa uutisoinnissa on korostettu erityisesti työmäärän kasvua, resurssipulaa ja työssä jaksamisen haasteita. Opetusneuvos Armi Mikkola kulttuuri- ja

opetusministeriöstä sanookin koulumaailmaa käsittelevän uutisen olevan aina yleensä negatiivinen. Mikkolan mielestä sillä on selvä yhteys siihen, millaisia mielikuvia muodostetaan ja kuinka kiinnostavana ala nähdään (Korpela, 2019). Negatiiviset uutiset antavatkin opettajan ammatista hyvin kielteisen ja yksipuolisen kuvan. Tämä taas saattaa synkistää alalle hakeutuvien ja siellä jo opiskelevien tulevaisuudennäkymiä. Ennakkoluulot voivat karkottaa paitsi potentiaaliset hakijat, kuin myös saada jo alalla opiskelevat kyseenalaistamaan omaa uravalintaansa.

Rodriguesin ja Mogarron (2019, 8) toteuttaman tutkimuksen mukaan opettajaopiskelijoille syntyy negatiivisia ajatuksia työhön liittyvien ennakkoluulojen vuoksi. Nämä ennakkokäsitykset pystyttiin osittain toteamaan juuri median aiheuttamiksi (Rodrigues & Mogarro, 2019, 8). Tässä tutkimuksessa sosiaalisen median tarkastelu kohdentuu alaa koskevaan uutisointiin ja yleiseen keskusteluun. Tarkasteltaessa alan ajankohtaista uutisointia ja muuta media-aineistoa, tukevat havaittavat löydökset merkittävästi aiempia tutkimustuloksia. Esimerkiksi Opettaja- lehden (2024) julkaisemassa artikkelissa “Näinkö haluan elämäni menevän?” – opettajien alanvaihdon takana on usein työuupumusta, Michelsson kuvailee opettajan ammatin olevan henkisesti kuluttava työ, jossa vanhennutaan liian aikaisin. Samoin myös MTV uutisten (2018) julkaisemassa artikkelissa “Opettajien stressi lisääntynyt ja työn ilo vähentynyt – Myös positiivisen palautteen puuttuminen vaikuttaa jaksamiseen” korostettiin sitä, kuinka opettajien työn ilo on laskenut selvästi vuodesta 2013. Lisäksi opettajilla kuvailtiin olevan työstressiä selvästi enemmän kuin suomalaisessa työelämässä keskimäärin.

Aiemmat tutkimukset osoittavat opettajien työolojen huononemiseen liittyvien mielikuvien heikentävän eniten opettajankoulutuksen vetovoimaa (Heikkinen ym., 2020, 54). Ennakkokäsityksillä onkin merkittävä rooli siinä, miten potentiaaliset hakijat näkevät uravaihtoehdon ja miten itse alalla jo opiskelevat näkevät oman tulevaisuutensa työelämässä (Heikkinen ym., 2020, 52). Tämä pitää sisällään kehitykset opettajan työn luonteesta, sisällöstä ja merkityksestä (Heikkinen ym., 2020, 52.) Erityisesti negatiiviset uutiset opettajien heikentyneistä työolosuhteista, kuten vähentyneistä resursseista, palkkauksesta ja suurista luokkakoista vaikuttavat ratkaisevasti ammatin vetovoimaisuuden vähentymiseen (Heikkinen ym., 2020, 52). Median välittämä yksipuolinen ja usein negatiivinen uutisointi pahimmillaan ruokkiikin erityisesti opettajaopiskelijoille syntyviä negatiivisia ennakkokäsityksiä opettajan työstä ja näin vähentää alan houkuttelevuutta. Lisäksi se saattaa myös heikentää opiskelijoiden motivaatiota ja sitoutumista alaan kohtaan jo koulutuksen alkumetreillä. Opetus- ja sivistysala saattaa kärsiä merkittäviä menetyksiä siinä, että alalle hakeutumista arastellaan, tai jo aloitetut opiskelut mahdollisesti keskeytetään ennen aikaisesti.

1.2 Opettajan työhyvinvointi

Käsitteenä työhyvinvointi on hyvin moniulotteinen ja monimääritelmällinen. Työhyvinvointiin vaikuttavat muun muassa työntekijän terveys, työn ulkopuolinen elämä, sekä toimintakyky (Kasvio & Huutanan, 2007, 26). Työhyvinvoinnin voidaan ajatella koostuvan siitä, kuinka hyvin yksilön asettamat tavoitteet ja työn ominaispiirteet vastaavat toisiaan (Kasvio & Huutanan, 2007, 26). Tämä tarkoittaa yksinkertaistettuna työn kuormituksen ja yksilön voimavarojen tasapainotilaa. Tasapainon järkkyyessä hyvinvointi vaarantuu ja henkilö voi kokea sekä fyysisiä, että henkisiä terveysongelmia. Työuupumuksen mahdollisina oireina nähdään muun muassa unihäiriöt, työpoissaolojen lisääntyminen, muutokset sosiaalisessa käyttäytymisessä, ärtyneisyys, masentuneisuus, mielialanvaihtelut tai suorituskyvyn heikkeneminen (Rudow, 1999, 38–39).

Suomessa on tehty useita tutkimuksia opettajan työssäjaksamisesta viime vuosikymmenien aikana (Kalimo & Toppinen, 1997). Pinnalla ovat olleet esimerkiksi työhyvinvointiin liittyvät kysymykset, erityisesti työuupumuksen ja työssä viihtymisen kannalta tarkasteltuina (Kalimo & Toppinen, 1997). Tutkimuksissa on todettu työuupumuksen vaikuttavan henkisen hyvinvoinnin lisäksi myös opetuksen laatuun (Klusmann ym., 2022, 1455). Oppilaille se saattaa ilmetä muun muassa vähentyneenä tunnetukena, sekä heikentyneenä luokanhallintana (Klusmann ym., 2022, 1455). Siksi työhyvinvoinnin rooli opetuksenlaadunkin kannalta on ehdoton.

Opetusalalla käydäänkin jatkuvaa keskustelua työhyvinvoinnista, sillä opettajien työn kuormittavuus on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Tutkimus on tärkeää, sillä opettajien työn kuormittavuus ja työssä jaksaminen ovatkin yhteiskunnallisesti merkittäviä kysymyksiä. Työhyvinvoinnin laiminlyönti aiheuttaakin valtiolla valtavia kustannuksia vuosittain. Mankat (2016, 7) arvioivat, että yhden vuoden aikana työhyvinvoinnin laiminlyönnistä aiheutuvat seuraukset voi maksaa yhteiskunnalle jopa 24 miljardia euroa. Tämä summa heijastaa työhyvinvoinnin laiminlyönnin huomattavia taloudellisia vaikutuksia, jotka voivat ilmentyä muun muassa sairauspoissaolojen lisääntymisenä.

1.3 Luokanopettajaopiskelijoiden ammatillinen itseluottamus

Tulevaisuudennäkymiä pohtiessaan opiskelijat peilaavat omia valmiuksiaan suhteessa työn edellytyksiin. Minäpystyvyys onkin käsite, joka nousee vahvasti esiin opettajan työn yhteydessä. Minäpystyvyydellä tarkoitetaan yksilön omia käsityksiä ja uskomuksia tämän kyvyistä, sekä valmiuksista selvitä tietyissä tilanteissa (Bandura, 1977, 193). Banduran (1997, 3) mukaan koettu minäpystyvyys tarkoittaa yksilön uskomusta omasta kyvystään suunnitella ja toteuttaa toimintatapoja,

jotka ovat välttämättömiä tietyn lopputuloksen saavuttamiseksi. Arvio omasta pystyvyydestä vaikuttaa jo ennen tehtävän aloittamista, siihen millaisia tehtäviä otetaan vastaan ja millaisia ponnisteluja niiden suorittamiseksi ollaan valmiita näkemään. Opettajan ammatin kannalta tarkasteltuna minäpystyvyydellä tarkoitetaan opettajan uskomusta omasta kyvystään saavuttaa tiettyjä tavoitteita, esimerkiksi oppimistuloksiin sekä oppilaiden motivaatioon ja oppimiseen liittyen. (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy 2001, 783). Minäpystyvyys heijastaa opettajan luottamusta omiin taitoihin, kuten pedagogiseen osaamiseen ja aineenhallintaan. Minäpystyvyys on olennainen osa opettajan ammatillista itseluottamusta, joka on tämän tutkimuksen keskiössä.

Minäpystyvyys ei ole realistinen kuva ihmisen pätevydestä, sillä se kuvaa vain henkilön omaa uskomusta. Tämä on tärkeä tiedostaa, sillä ihmiset jatkuvasti joko yli- tai aliarvioivat omia kykyjään (Bandura, 1997). Lisäksi minäpystyvyys on vahvasti sekä tilanne-, että oppiainesidonnaista (Woolfolk Hoy ym. 2009, 627). Opettajat voivat kokea pystyvyytensä hyvin erilaisena esimerkiksi riippuen ympäristöstä, oppiaineesta ja oppilaista (Woolfolk Hoy ym. 2009, 627). Tämä korostuu erityisesti uusissa, oman mukavuusalueen ulkopuolisissa tilanteissa, jotka vaativat opettajalta vieraampia toimintamalleja. Tällöin opettaja voi joutua uudelleenarvioimaan omaa minäpystyvyyttään. Vahva minäpystyvyys ja omien taitojen yliarviointi ovat usein yhteydessä tehtävässä menestymiseen, kun taas omien kykyjen epäily enteilee tehtävässä epäonnistumista (Bandura 1997). Minäpystyvyyden on nähty vaikuttavan muun muassa siihen, kuinka paljon opettajat panostavat omaan opetukseensa, ja millaisia tavoitteita he itselleen asettavat (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy 2001, 783).

Opettajat, jotka kokevat minäpystyvyytensä vahvaksi, osoittavat yleensä opetuksessaan enemmän organisointia ja suunnittelua (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy 2001, 783). Lisäksi he ovat avoimempia uusille ideoille ja valmiimpia kokeilemaan uusia oppimismenetelmiä (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy 2001, 783). Vahva minäpystyvyys edistääkin opettajan jatkuvaa ammatillista kehittymistä. Minäpystyvyydeltään vahva opettaja voi nähdä epäonnistumiset ja haasteet mahdollisuuksina kehittää omaa ammattitaitoaan. Hän ei ennakoiv epäonnistumista, vaan asettaa tavoitteensa korkealle ja työskentelee määrätietoisesti niiden saavuttamiseksi. Aiemmissä tutkimuksissa opettajat joilla on korkeampi minäpystyvyys, osoittivat suurempaa innokkuutta opettamista kohtaan pysymiseen (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy 2001, 784). Samalla he olivat sinnikkäämpiä ja sitoutuneempia ammatissa pysymiseen (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy 2001, 784). Samoja tuloksia on todettu myös opettajaopiskelijoilla. Opiskelijat, joilla on korkea minäpystyvyys, sitoutuvat ammattiinsa paremmin ja kehittävät taitojaan menestyäkseen ammatissa. (Bilim 2014, 659).

Opettajan käsitys minäpystyvyydestään on yhteydessä oppilaiden oman minäpystyvyys-käsityksen muotoutumiseen (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy 2001, 783). Opettajan luotto kykyihinsä voi vahvistaa myös oppilaiden uskoa omiin vahvuuksiinsa ja taitoihinsa. Innokas ja työhönsä sitoutunut

opettaja kykenee tartuttamaan motivaationsa myös oppilaisiin ja pystyy näin luomaan ympärilleen kannustavan oppimisympäristön. Minäpystyvyys vaikuttaakin vahvasti siihen, miten opettaja suhtautuu työhönsä, joten sen vahvistaminen on elintärkeää niin opettajan työhyvinvoinnin, kuin oppilaiden oppimiskokemuksen kannalta. Lisäksi vahvan minäpystyvyyden on muun muassa nähty vähentävän alttiutta stressille ja työuupumukselle (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy 2001, 784). Tämä saattaa johtua muun muassa siitä, että vahvemman minäpystyvyydentunteen omaavat opettajat sietävät paremmin myös työssä esiintyviä vastoinkäymisiä (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy 2001, 784). Jotta opettajat jaksaisivat työnsä parissa paremmin, olisikin tärkeää tukea vahvan minäpystyvyyden muodostumista. Minäpystyvyyden tukemisen tulisikin olla keskeinen tekijä koulutuksen kehittämisessä ja opettajien ammatillisen identiteetin vahvistamisessa.

2 Tutkimusongelmat

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten julkisessa keskustelussa esiintyvä negatiivinen uutisointi opettajan ammatista heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuudennäkymiin työelämästä. Samalla haluttiin selvittää, miten uutisointi ilmenee oman ammatillisen pystyvyyden kokemuksessa. Tutkimuksen avulla pyrittiin selvittämään muodostuneita ennakkokäsityksiä erilaisista haasteista ja kuormitustekijöistä sekä tarkastelemaan median osaa näiden muodostamisessa. Tutkimuksessa pyrittiin vastaamaan seuraaviin tutkimusongelmiin:

1. Miten negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itseluottamukseen?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena oli tarkastella, miten vallitseva uutisointi ilmenee luokanopettajaopiskelijoiden ammatillisessa itseluottamuksessa. Tavoitteena oli selvittää, onko opiskelijoille median aiheuttamana muodostunut epävarma kuva omasta osaamisesta tai soveltuvuudesta työhön. Lisäksi haluttiin selvittää, heikentääkö median luoma negatiivinen kuva opettajan ammatista tulevien opettajien uskoa kykyihinsä selviytyä alalla.

2. Miten negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuudennäkymiin työelämästä?

Toisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena oli selvittää, heijastuuko median luoma kielteinen kuva opettajan ammatista opiskelijoiden oletuksiin tulevasta työelämästä. Tarkoituksena oli kartoittaa, millaisia oletuksia luokanopettajaopiskelijoilla on ja mihin nämä näkemykset perustuvat.

Aiemman tutkimuksen perusteella oletuksena oli, että negatiivinen uutisointi opettajien työolosuhteista ja kuormituksesta saattaa luoda epävarmuutta tulevasta työoloista. Lisäksi uutisoinnin oletettiin aiheuttavan luokanopettajaopiskelijoille huolta omasta kyvyistään selviytyä opettajana. Tämä oletus perustuu aiempaan tutkimukseen, jossa on havaittu mediassa toistuvan negatiivisen uutisoinnin vaikuttavan yksilöiden odotuksiin sekä asenteisiin (Heikkinen ym., 2020). Johdannossa sivuttu aiempi tutkimus valottaa laajempaa keskustelua opettajan työn haasteista ja työhyvinvoinnista.

3 Menetelmä

Tässä luvussa tälle tutkimukselle asetettuja tutkimuskysymyksiä ja tutkimuksen tarkoitusta. Luvussa perehdytään haastatteluun tutkimusmenetelmänä, sekä sen taustateoriaan. Tutkimukseen osallistuneiden luokanopettajaopiskelijoiden taustatiedot on koottu aineiston keruun yhteydessä esitettävään taulukkoon (taulukko 1).

3.1 Osallistujat

Laadullisessa tutkimuksessa otokseen valitaan tyypillisesti harkinnanvaraisesti pieni määrä tapauksia (Puusa ym., 2020, luku 4). Keskeistä on valita tarkoituksenmukaisesti tutkimukseen henkilöitä, jotka joko tuntevat tutkittavan ilmiön hyvin, joilla on kokemusta siitä tai edustavat tutkimuksen kannalta olennaista ryhmää (Puusa ym., 2020, luku 4). Tämän tutkimuksen perusjoukko sisälsi luokanopettajaopiskelijoita Turun yliopistosta. Kaikki tutkimukseen osallistuvat olivat haastatteluhetkellä luokanopettajantutkinto-ohjelmaa suorittavia opiskelijoita. Tutkimukseen valikoituneet osallistujat opiskelivat luokanopettajakoulutuksessa, joko vuosiluokalla kaksi tai kolme (taulukko 1). Tutkimukseen osallistuneiden ikä vaihteli 20–25-vuoden välillä (taulukko 1). Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoituivat luokanopettajaopiskelijat, sillä tutkimus pyrki avaamaan juuri heidän käsityksiään tulevaisuuden työelämästä. Heidän asemansa opettajaopiskelijoina tarjosi ainutlaatuisen näkökulman tarkastella tutkimuskysymyksiä tutkimuskohteiden omien käsitysten ja alasta muodostuneiden odotusten kautta.

Kohderyhmälle lähetettiin sähköpostitse avoin kutsu osallistua tutkimukseen. Otos muodostettiin satunnaisotannalla vapaaehtoisiksi ilmoittautuneista luokanopettajaopiskelijoista. Lopullinen tutkimusjoukko koostui kolmesta Turun yliopiston opettajakoulutuslaitoksen opiskelijasta (N=3). Tutkittavien määrä on aina riippuvainen tutkimuksen tarkoituksesta ja tavoitteista (Puusa ym., 2020, Luku 4). Otos koko 3 nähtiin sopivaksi, sillä laadullisessa tutkimuksessa vastaajien määrän sijaan on oleellisempaa saada tutkimukseen mukaan sellaisia osallistujia, jotka tietävät tutkittavasta ilmiöstä, tai joilla on kokemusta siitä jo entuudestaan (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, 98). Otokseen valikoituneet osallistujien tuottama tutkimusaineisto nähtiin tarpeeksi kattavaksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

Osallistujilta kerättiin taustatietoina ikä, vuosikurssi, sekä tieto siitä, aikovatko nämä työskennellä luokanopettajana tulevaisuudessa. Tämä tieto haluttiin selvittää heti tutkimuksen alkuvaiheessa, sillä sen katsottiin muodostavan keskeisen lähtökohdan, jonka ympärille koko loppu haastattelu rakentui. Jos haastateltava sanoi aikovansa työskennellä opettajana, tarkasteltiin päätöksen taustalla vaikuttavia syitä

ja muita tekijöitä. Mikäli taas vastaaja ei uskonut tekevänsä opettajan töitä, selvitettiin tähän päätökseen johtaneita syitä. Toinen tutkimuskysymys keskittyi erityisesti tähän teemaan, eli luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuudennäkymiin ja niiden taustatekijöihin. Osallistujat koodattiin anonymiteetin turvaamiseksi vastaajakoodin H1-H3.

Taulukko 1, osallistujien taustatiedot

Osallistuja	Osallistujan ikä	Osallistujan suorittama vuosikurssi luokanopettajakoulutuksessa	Aikooko osallistuja tehdä töitä luokanopettajana tulevaisuudessa?
H1	21	3	”Todennäköisesti”
H2	25	3	”Todennäköisesti kyllä”
H3	20	2	”Toivottavasti, mutta en välttämättä”

3.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin laadullisena puolistrukturoituna haastattelututkimuksena, joka korostaa ihmisen roolia niin tutkimuksen kohteena, kuin tekijänä (Puusa ym., 2020, luku 4). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksen keskiössä niin tutkimuskohteena kuin prosessin laatijoina toimivat ihmiset. Sekä tutkijat, että tutkittavat ovat prosessin aikana aktiivisia toimijoita. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on syvälinen pyrkimys ymmärtää sekä tulkita ihmisten ajatuksia, käsityksiä ja tulkintoja erilaisista asioista (Puusa ym., 2020, luku 4). Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä tutkittava henkilö ajattelee tutkittavasta aiheesta. Haastattelujen avulla pyrittiin selvittämään luokanopettajaopiskelijoiden ajatuksia tulevaisuuden työelämästä sekä tarkastelemaan heidän ammatillista itseluottamustaan. Aineistonkeruumenetelmänä haastattelu kohdistuu ajattelun ja mielen sisältöihin, ja sen tavoitteena on kerätä sellainen aineisto, jonka avulla on mahdollista tehdä tutkittavasta ilmiöstä uskottavia päätelmiä (Puusa ym., 2020, luku 6). Tämän tutkimuksen aiheen kannalta haastattelu katsottiin toimivammaksi tavaksi selvittää tutkittavaa ilmiötä.

Tämän tutkimuksen haastattelurunko koostui yhteensä 22:sta haastattelukysymyksestä, jotka oli jaoteltu kolmen eri teeman mukaan (liite1). Kysymykset käsittelivät muun muassa ammatillista itsevarmuutta, minäpystyvyyttä sekä suhtautumista opetusalaan käytyyn julkiseen keskusteluun ja siihen liittyvään

uutisointiin. Aineisto kerättiin hyödyntäen puolistrukturoitua haastattelumenetelmää. Haastattelu on ennalta määriteltyjen kysymysten pohjalta etenevää vuorovaikutteista keskustelua, jossa selvitetään haastateltavan ajatuksia ja käsityksiä tutkittavasta ilmiöstä. Puolistrukturoidussa haastattelussa haastateltava saa vapaasti tuoda omia ajatuksia ja kokemuksiaan esille vastatessaan haastattelukysymyksiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 75). Tämä tarkoittaa sitä, että vastausvaihtoehtoja ei ole etukäteen asetettu tai määritelty, vaan haastattelukysymykset ovat muotoiluiltaan avoimia (Puusa ym., 2020, luku 6). Tutkijan tehtävänä on ohjata keskustelua eteen päin ennalta suunnitellun tutkimusrungon ja etukäteen määriteltyjen tutkimuskysymysten kautta. Kysymysten järjestys ja muoto oli vakioitu, eli ne esitettiin kaikille tutkittaville samalla tavoin, samaa järjestystä noudattaen (Puusa ym., 2020, luku 6). Huolellisesti suunnitellut kysymykset auttoivat pitämään haastattelun aihepiirin tutkijan tavoitteiden mukaisena, samalla varmistaen, että olennaiset asiat tulivat käsitellyksi.

Tutkimuksessa haluttiin hyödyntää puolistrukturoitua haastattelua aineistonkeruumenetelmänä, sillä sen nähtiin palvelevan parhaiten tutkimuksen tarkoituksia. Tutkimuksen kannalta oli keskeistä aikaansaada avoin ja joustava keskusteluympäristö, jossa haastateltavalla olisi mahdollisuus ilmaista itseään vapaasti. Parhaimmillaan haastattelu tarjoaa tutkijalle välillisesti tietoa tutkittavien ajatuksista, mieltymyksistä, odotuksista ja kokemuksista (Puusa ym., 2020, luku 6). Haastattelu valikoitui sopivimmaksi aineistonkeruumenetelmäksi, sillä siinä tutkijat pystyivät joustavasti syventämään teemojen käsittelyä, tarkentamaan vastausten merkityksiä, sekä edistämään avointa vuoropuhelua. Saadun haastatteluaineiston pohjalta tutkijat pyrkivät muodostamaan perusteltuja päätelmiä negatiivisen uutisoinnin yhteydestä luokanopettajaopiskelijoiden ajatuksiin tulevaisuudesta, sekä heidän ammatillisesta itseluottamuksestaan.

Haastattelun osaksi kehitettiin ajankohtaisia uutisia käsittelevä kokonaisuus, jonka tarkoituksena on selvittää, miten uutisointi opettajista on yhteydessä luokanopettajaopiskelijoiden asenteisiin ja ajatuksiin tulevaisuudestaan. Uutisten valinnassa pyrittiin luomaan totuudenmukainen kuva vallitsevan uutisoinnin sävyistä, jonka vuoksi haastattelutilanteessa hyödynnettiin Helsingin Sanomien kuusi viimeisintä opettajia ja opetustyötä käsittelevää uutisotsikkoa. Näin varmistettiin, että haastateltavat saavat realistisen kuvan uutisoinnista, johon ei ole vaikutettu uutisten erillisellä valinnalla. Uutisotsikoiden erillinen valitseminen olisi voinut johtaa siihen, että haastattelutilanteen olisi päätyntä vain hypoteesia tukevaa sisältöä, joka ohjailisi haastateltavia tiettyyn suuntaan. Tämän sijaan uutisotsikoiden haluttiinkin edustavan mahdollisimman objektiivisesti vallitsevan uutisoinnin luonnetta. Näin haastateltavat saivat itse muodostaa omat näkemyksensä uutisten luonteesta ja vastata haastattelukysymyksiin niiden pohjalta.

Haastattelujen rikastamisen tarkoituksena oli tutkimusteemoja konkretisoimalla herättää haastateltavassa tunteita ja ajatuksia. Uutiskokonaisuuden tarkoituksena oli saada haastateltava

reflektoimaan omaa tilannettaan siitä, miten vallitseva uutisointi vastaa hänen käsitystään opettajan työstä. Tämän materiaalin tarkoituksena oli havainnollistaa opetusalan ympärillä liikkuvaa uutisointia mahdollisimman realistisesti ja neutraalisti. Lisäksi materiaalin avulla pyrittiin parantamaan tutkimuksen luotettavuutta. Haastateltava haluttiin altistaa alaa koskeville uutisotsikoille, jotta kaikilla haastateltavilla oli tutkimuksen kannalta oleelliset ja yhtenäiset pohjatiedot.

Uutismateriaalin avulla oli tarkoitus selvittää, onko vallitsevalla uutisoinnilla yhteyttä luokanopettajaopiskelijoiden ajatuksiin tulevaisuudestaan opettajana. Uutisotsikoita käsittelevä haastatteluosio käytiin haastattelun lopuksi. Näin uutisotsikoiden mahdollisesti herättämät mielikuvat eivät olleet vaikuttamassa haastattelun alkuosaan, jossa selvitettiin opettajaopiskelijoiden ajatuksia opettajia ja opetustyötä käsittelevistä uutisista sekä yleisesti ajatuksia omasta tulevaisuuden työelämästä. Tämä järjestys mahdollisti sen, että haastateltavat pystyivät vastaamaan kysymyksiin ilman uutisotsikoiden antamia mielikuvia. Uutisotsikoiden myötä haastattelun lopusta saatiin kerättyä haastatteluaineistoksi ajatuksia siitä, millaiseksi opettajaopiskelijat kokevat uutisoinnin, ja antavatko nämä uutisotsikot realistisen kuvan opettajana toimimisesta.

Haastattelutilanteita ei voida ennakoida täysin, sillä niihin liittyy aina joukko muuttujia, joita ei voida poistaa tai hallita. Tutkijat määrittelevät haastattelukysymykset ja haastattelurungon tarkasti etukäteen, jotta tilanne sujuisi ongelmitta (Puusa ym., 2020, Luku 3). Tutkimuksen haastattelukysymykset ja -runko esitettiin koehenkilön kanssa ennen haastattelujen toteuttamista, jotta jokaisen kysymyksen tarkoituksenmukaisuudesta ja toimivuudesta varmistuttiin. Näin saatiin selville tulevien haastattelutilanteiden kehityskohteet ennen varsinaisen aineistonkeruun aloittamista. Esitestauksen myötä joitakin kysymyksiä korjattiin muuttamalla ne yksinkertaisempaan ja selkeämpään muotoon. Lisäksi tutkijat valmistautuivat selittämään yhdenmukaisesti muutamaa hieman haastavammaksi todettua kysymystä tulevien haastattelujen yhteydessä. Tarkka ennalta suunnittelu luo tutkimukselle huolellisten kysymysten kokonaisuuden, joka palvelee tutkimuksen tarkoitusta sekä mahdollistaa luotettavien tulosten saamiseen. Haastattelutilanteet äänitettiin yliopiston laitteilla, jonka jälkeen tiedostot tallennettiin Turun Yliopiston tietoturvalliseen pilvipalveluun Seafileen myöhempää käsittelyä varten.

3.3 Aineiston käsittely

Tämän tutkimuksen aineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin mukaisesti, sillä ilmiötä tutkittiin ilman ohjaavia teorioita. Miles ja Huberman (1994) mukaan laadullisen tutkimuksen aineistolähtöinen sisällönanalyysi jakautuu kolmeen osaan; aineiston pelkistämiseen, aineiston ryhmittelyyn ja teoreettisten käsitteiden muodostamiseen (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 122). Ennen varsinaisen analyysin aloittamista kerätty tutkimusaineisto tuli muuttaa kirjoitettuun muotoon. Tutkimuksen laadullisen luonteen vuoksi kerätty tutkimusaineisto koostui tallennetusta puheesta. Jotta aineistoa voitiin analysoida ja muodostaa tuloksia, haastatteluaineisto litteroitiin eli äänitetty puhe muutettiin sähköiseen muotoon. Kerätyn tutkimusaineiston käsittely alkoi siis haastattelumateriaalien sanatarkalla litteroinnilla, sillä se mahdollisti aineiston perusteellisen tarkastelun.

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin ensimmäinen vaihe oli litteroitujen tekstien pelkistäminen. Aineiston pelkistäminen eli redisointi tarkoitti tutkimuksen kannalta epäolennaisten asioiden pois karsimista (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 123). Auki kirjoitetuista haastatteluista siis etsittiin tutkimuskysymysten kannalta merkityksellisiä tietoja ja tämän jälkeen ne eroteltiin muusta tekstistä. Pelkistäminen loi pohjan sisällönanalyysin seuraavalle vaiheelle, sillä tämän jälkeen aineistosta nostetut osuudet jäsenettiin omiksi kokonaisuuksiksi (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 123). Ennen aineiston ryhmittelyyn siirtymistä, olennaiset vastaukset nimettiin, jotta niistä oli helpompi muodostaa erilaisia kokonaisuuksia.

Jotta eritellyn datan nimeäminen voitiin tehdä, tuli sen yhteydessä muodostaa tutkimuskysymysten pohjalta analyysiyksiköt. Aineistolähtöisessä analyysissä ei ole valmista luokittelurunkoa, ja tämän takia tutkijat itse muodostivat aineiston pohjalta sopivat analyysiyksiköt. Analyysiyksiköiden muodostamista määrittä tutkimuksen tehtävä sekä aineiston laatu (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 122). Analyysiyksiköitä muodostaessa tutkijoiden tuli siis pohtia sitä, mihin tutkimus pyrkii vastaamaan, eli toisin sanoen mistä oltiin kiinnostuneita. Tutkimuskysymysten pohjalta muodostettiin kolme analyysiyksikköä; analyysiyksikkö 1 = tulevaisuudennäkymät työelämästä, analyysiyksikkö 2 = ammatillinen itseluottamus ja analyysiyksikkö 3 = yleinen keskustelu opettajan ammatista. Analyysiyksiköiden muodostamisen jälkeen erotellut vastaukset nimettiin, jotta niitä voitiin myöhemmässä vaiheessa jaotella. Nimessä tuli ilmi henkilö, joka asian sanoi, haastattelu kysymyksen numero, johon oli vastattu sekä analyysiyksikkö, johon vastaus sopi. (H1/v3/a3 → Henkilö 1, vastaus 3, analyysiyksikkö 3).

Nimetty aineisto otettiin haltuun tuomalla kunkin haastateltavan vastaukset sellaisenaan Excel taulukkoon. Alkuperäinen data jäseneltiin teemoittelemalla. Käytännössä tämä tarkoitti olennaisen aineiston ryhmittelyä eli klusterointia niin, että koodatusta alkuperäisdatasta muodostettiin

analyysiyksiköiden mukaiset ryhmät (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 123). Samankaltaiset alkuperäisdatat koottiin omiksi kokonaisuuksikseen Excelin sarakkeisiin, joista tämän jälkeen muodostettiin pelkistetyt muunnelmat (taulukko 2). Alkuperäinen data pelkistettiin yksinkertaisempaan ja lyhyempään muotoon Excel taulukkoon, jonka jälkeen siitä oli helpompi muodostaa kokonaisuuksia. Jokaisen osallistujan haastatteluaineiston alkuperäisdatasta muodostettiin erilliset osiot erillisille Excel sivuille.

Luokittelun aikana käsittelyssä oleva tutkimusaineisto tiivistyi, sillä aineistossa esiintyneet tekijät sisällytettiin suurempiin kokonaisuuksiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 124). Pelkistämisen jälkeen aineisto tiivistettiin entisestään, muodostamalla yksinkertaistetuista vastauksista lyhyitä asiaa kuvaavia alaluokkia. Alaluokat nimettiin siis pelkistetyn aineiston sisällön mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 124) (taulukko 2). Tässä tutkimuksessa alaluokat koostuivat joko muutamasta sanasta tai lyhyestä toteamuksesta. Muodostetuista alaluokista kehitettiin vielä suurempia yhteisiä kokonaisuuksia yläluokiksi. Käytännössä tämä tapahtui etsimällä tehdyistä alaluokista yhtäläisyyksiä, joista sitten muodostettiin sopivia kattokäsitteitä eli yläluokkia. Jokaisen osallistuneen luokanopettajaopiskelijan kohdalla vastausten pohjalta saatiin muodostettua täysin samat yläluokat; yläluokka 1 = ajatustyönkuvasta/ omasta tulevaisuudesta opettajana, yläluokka 2 = minäpystyvyys, yläluokka 3 = yleinen keskustelu sekä yläluokka 4 = suhtautuminen yleiseen keskusteluun. Yleinen keskustelu tarkoitti tässä yhteydessä opettajan ammatin ympärillä pyörinyttä keskustelua.

Taulukko 2, esimerkki teemoittelusta

Alkuperäinen vastaus	Pelkistetty vastaus	Alaluokka	Yläluokka
”Mut samaan aikaan on sit niin paljon kaikkee mihin ei osaa varautuu (H3/v3/a1)	Opettajan työn moninaisuus saa epäilemään omia valmiuksia	Ammatin moninaisuus lisää huolta ja kuormittavuutta	Ajatus työnkuvasta/omasta tulevaisuudesta töissä
”Se on niin monipuolista, että kyllä se sitten myös kuormittaa ja varsinkin kun koko ajan tulee erilaisia muutoksia.” (H3/v6/a1)	Työn monipuolisuus, sekä jatkuvat muutokset lisäävät kuormitusta	Ammatin moninaisuus lisää huolta ja kuormitavuutta	Ajatus työnkuvasta/omasta tulevaisuudesta töissä
”Opettajana on nykyään hyvin vaikea toimia, koska on tällaisia tosi suuria ongelmia, joka on jo itsessään vastassa kaiken sen normaalin työ määrän lisäksi.”(H3/v16/a1)	Opettajan ammatin haastavuus	Ammatin moninaisuus lisää huolta ja kuormitavuutta	Ajatus työnkuvasta/omasta tulevaisuudesta töissä

Sisällönanalyysin aikana alkuperäinen aineisto tiivistyy paljon eri vaiheiden myötä. Tämän takia prosessin aikana oli tärkeää varmistaa, että aineistossa säilyi polku alkuperäiseen dataan (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 126). Tämä vaati tutkijoilta aineiston käsittelyn aikana jatkuvaa reflektointia ja tehtyjen valintojen kyseenalaistamista. Aineiston klusterointi loi pohjan tutkimuksen kohteena olevan ilmiön perusrakenteelle sekä alustaville luonnehdinnoille (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 124). Luokittelun jälkeen tutkijat tulkitsivat jäsenneilyä aineistoa ja muodostivat teemoitellun aineiston pohjalta tutkimuksen tulokset. Teemoittelu ei siis antanut suoraan vastauksia, vaan käsitelystä aineistosta tuli tulkitsemisen avulla muodostaa tulokset. Onnistuneiden tulkintojen taustalla oli läheinen ja luottamuksellinen yhteys tutkittavan ja tutkijan välillä (Puusa ym., 2020, Luku 4). Onnistunut vuorovaikutussuhde auttoi paitsi keräämään syvällistä aineistoa, myös tulkitsemaan sitä merkityksellisellä tavalla. Tutkijan rooli olikin hyvin keskeinen aineistonkeruun ja -analyysin jokaisessa vaiheessa, sillä tutkijan tehtävänä oli tulkita tutkittavien jakamat kertomukset ja niiden taustalla olevat merkitysrakenteet.

3.4 Tutkimusetiikka

Tutkimuksen tarkoituksena ei ollut aiheuttaa haittaa tutkittaville henkilöille, vaan sen tarkoituksena oli tuottaa hyödyllistä tietoa turvallisesti ja eettisesti, tutkittavien henkilöiden oikeuksia kunnioittaen. Tutkimus toteutettiin tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) toteuttaman hyvän tieteellisen käytännön ohjeiden mukaisesti. Hyvän tieteellisen käytännön perusteet rakentuivat luotettavuudesta, rehellisyydestä, arvostuksesta ja vastuunkannosta (TENK, 2023, 12).

Tutkimuksen eettisyyttä ohjasivat tieteelliset käytännöt, lainsäädäntö, sekä tieteenalaa ja ammattikuntaa koskeneet säännöt ja eettiset normistot (Hirvonen, 2006, 33). Tutkimuksen toteutuksessa tuli ottaa huomioon monia eri asioita, jotta tutkimus toteutui eettisesti, lainsäädäntöä noudattaen sekä yksilön oikeuksia kunnioittaen. Käytännössä tämä ilmeni tutkimuksen kirjoitusasun ammattimaisuutena, osallistumisen vapaaehtoisuutena, oikeutena perua osallisuus sekä haastateltavien henkilöllisyyksien salassapitona (TENK, 2019, 8–9). Eettiset kysymykset korostuivat erityisesti vuorovaikutustilanteissa, sillä ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa oli välttämätöntä huolehtia osallistujien oikeuksien toteutuminen (TENK, 2019, 7). Tämän takia tutkimuksen eri vaiheiden huolellinen suunnittelu oli tärkeää, sillä näin tutkittavien oikeudet ja hyvinvointi voitiin turvata. Tutkijan ja tutkittavan kohtaamisessa tuli ennakkoon huomioida erilaisia asioita, kuten tutkittavan suostumus, anonymiteetti sekä yksityisyyden suoja. Näin voitiin varmistua siitä, että vuorovaikutus tapahtui eettisiä arvoja kunnioittaen.

Ihmiskeskeisessä tutkimuksessa tuli keskeisesti huomioida osallistumisen vapaaehtoisuus. Tutkittaville ei saanut syntyä kuvaa tilanteen pakollisuudesta tai mahdollisen keskeytyksen negatiivisista seuraamuksista (TENK, 2019, 8). Haastateltavilla oli oikeus ilmoittaa missä tahansa tutkimuksen vaiheessa, etteivät halunneet enää osallistua tutkimukseen. Tutkimuksen aikana tutkijat huomioivat jatkuvasti osallistujien oikeuksia muun muassa muistuttamalla niistä. Osallistujan oikeudesta lopettaa yhteistyö ilmoitettiin niin osallistumispyyntösähköpostissa, kuin haastattelutilanteiden alussa. Turvallisen tilan luominen tutkijan ja tutkittavan vuorovaikutustilanteen ympärille mahdollisti eettisen kanssakäynnin sekä luotettavan tutkimusaineiston saannin (Puusa ym., 2020, Luku 6). Käytännössä tämä turvallinen tila luotiin huomioimalla haastattelijan oikeudet, poistamalla tilanteesta paineistavat tekijät sekä pyrkimällä avoimeen kommunikointiin osallistujien kanssa. Tämä edellytti tutkijoilta herkkyyttä huomioida osallistujien tarpeita sekä kykyä kohdata jokainen empaattisesti.

Vapaaehtoisuuden lisäksi tutkijoiden tuli huomioida ja kunnioittaa perustuslain määrittelemää oikeutta yksityisyyteen (TENK, 2019, 7). Laadullisen tutkimuksen yhteydessä tämä tarkoitti sitä, että haastateltavien henkilöllisyys ei tullut ilmi. Tämä mahdollistettiin tutkimuksen ammattimaisella kirjoitusasulla. Käytännössä tämä ilmeni niin, että otokseen liittyvät tiedot avattiin pääpiirteittäin, suojellen yksityisyyttä loukkaavia tietoja. Tutkimuksessa pyrittiin mahdollisimman korkeaan anonymiteetin tasoon muun muassa käsittelemällä kerättyä aineistoa salatusta ja suojatussa pilvipalvelussa, jossa ne olivat vain tutkijoiden käytettävissä. Osallistujien henkilökohtaisia tietoja ei siis säästetty, mikä taas oli keskeinen tekijä osallistujan yksityisyyden suojaamisessa.

4 Tulokset

Tutkimuksen päätutkimuskysymyksenä tarkasteltiin negatiivisen uutisoinnin yhteyttä luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuudennäkymiin työelämästä. Lisäksi tarkasteltiin, oliko negatiivisella uutisoinnilla yhteyttä luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itseluottamukseen. Tulokset perustuvat osallistujien litteroitujen aineistojen sisällönanalyysiin sekä niistä tehtyihin tulkintoihin. Tuloksia käsitellään aineistoista muodostettujen yläluokkien mukaisesti.

4.1 Luokanopettajaopiskelijoiden ajatus työnkuvasta sekä omasta tulevaisuudesta opettajana

Ensimmäinen muodostettu yläluokka käsitteli luokanopettajaopiskelijoiden ajatusta työnkuvasta ja omasta tulevaisuudesta opettajana. Haastatteluista huomattiin, että kaikki osallistujat kokivat luokanopettajan ammatin työnkuvan moninaisena, haastavana, ja tämän takia kuormittavana. Erityisesti näkemys opettajan ammatin moninaisuudesta toistui jokaisen haastateltavan vastauksissa. Myös opettajan vastuutehtävien ja työtehtävien määrä koettiin suhteettoman korkeaksi. Eräs haastateltavista mainitsi opettajana toimisen haastavana, sillä normaalin työmäärän lisäksi opettajat joutuvat kohtaamaan hyvin suuriakin ongelmia. Ongelmilla haastateltava viittasi koulumaailmassa yleistyneeseen häiriökäyttäytymiseen, opettajien kohtaamaan väkivaltaan ja resurssien riittämättömyyteen. Myös muut haastateltavat mainitsivat opettajan työhön kuuluvan varsinaisen opetuksen lisäksi paljon muutakin. Alakategorioissa nousi esille, että negatiivista opettajuuskuvaa aiheuttavat muun muassa korkea vastuuntunne, jatkuva työmäärän kasvu, resurssipula, työn arvaamattomuus, sekä opettajiin kohdistuvat vaatimukset.

”Että kyllä sit varsinki opiskeluiden aikana on ymmärtänyt sen, että se ei ole sitä pelkkää opettamista, tai sitte tuntien pitämistä. Että siihen kuuluu todella paljon kaikkea.” (H1/v1/a1)

“Opettajana on nykyään hyvin vaikea toimia, koska on tällaisia tosi suuria ongelmia, joka on jo itsessään vastassa kaiken sen normaalin työmäärän lisäksi.” (H3/v16/a1)

Jokainen haastateltava kertoi luokanopettajakoulutuksen muokanneen omaa käsitystään opettajuudesta. Kaikki haastateltavat toivat esiin näkemyksensä siitä, että opettajan ammatti sisältää varsinaisen opetuksen lisäksi kaikkea muutakin vastuutehtävää. Opettajan työnkuva koettiin positiivisemmaksi ennen alalle hakeutumista, mutta opintojen myötä käsitys ammatista muuttui. Etenkin median nähtiin vaikuttaneen tähän muutokseen. Opintojen aikana haastateltavat kertoivat kiinnittäneensä enemmän

huomiota alan ympärillä liikkuvaan uutisointiin. Opetus- ja kasvatusalan uutisoinnin seuraaminen oli laajentanut haastateltavien kuvaa opettajan kohtaamista haasteista, sekä aiheuttanut epävarmuutta siitä, miten kykenee niihin tulevaisuudessa vastaamaan. Nämä haasteet realisoituivat entisestään opintojen edetessä, sekä oman kokemuksen karttuessa. Vaikka ammatin haasteet ja vaatimukset vahvistivat haastateltavien negatiivisia käsityksiä opettajan ammatista, valtaosa silti koki tulevaisuudennäkymät alalla toiveikkaiksi.

4.2 Luokanopettajaopiskelijoiden ammatillinen itseluottamus

Toinen yläluokka käsitteli luokanopettajaopiskelijoiden ammatillista itseluottamusta. Haastatteluissa huomattiin, että kaikki osallistujat puhuivat hyvin epäilevään sävyyn omasta pärjäämisestään työelämässä. Yksi osallistujista mainitsi pelkäävänsä sitä, etteivät omat taidot opettajana tulisi riittämään. Riittämättömyyden takana oli pelko oppilaiden heikosta suoriutumisesta. Tämän lisäksi valtaosa haastateltavista oli huolissaan siitä, miten pystyy vastaamaan oppilaskirjon moninaisuuteen ja oppilaiden erilaisiin tarpeisiin. Oppilaiden kohtaaminen koettiin yhdeksi keskeisemmäksi 2020-luvun haasteeksi. Huolta herätti erityisesti epäily siitä, pystyykö opettajana puuttumaan oppilaiden ongelmiin ja tarjoamaan niihin tarvittavaa apua.

”Tulee enemmän erilaisia lapsia erilaisten ongelmien kanssa, joihin pitää sitten pystyä auttamaan/puuttumaan.” (H3/v6/a2)

Tämän lisäksi epävarmuutta herättivät kysymykset työelämässä jaksamisesta. Erityisesti työn kuormittavuus nähtiin uhkana omalle työhyvinvoinnille ja mielenterveydelle. Eräs haastateltava kertoi uutisten saaneen hänet kyseenalaistamaan uravalintaa oman hyvinvointinsa vuoksi. Hyvinvoinnin kannalta erityisesti mielenterveys korostui keskeisenä huolenaiheena. Eräs osallistujista mainitsi nimenomaan uutisten saaneen hänet kyseenalaistamaan omaa pärjäämistään työelämässä ja näin epäilemään omaa uravalintaansa. Media mainittiinkin haastatteluissa epävarmuutta lisäävänä tekijänä, sillä uutisointi haastoi ajatusta omasta pärjäämisestä. Jokainen osallistuja näki negatiivisen uutisoinnin horjuttaneen omaa varmuuttaan uravalinnasta. Uutisten luoma kuva työn haastavasta luonteesta sai osallistujan epäilemään omaa kyvykkyyttään toimia opettajana.

”Ni kyl se ny vähä sillee ettei halua kuitekaa omaa mielenterveyt menettää.” (H2/v12/a2)

(Alaa koskeva uutisointi) - - ja haastaa sitä ajatusta siitä et pärjääks.” (H1/v13/a2)

”Ni kyl ne (Alaa koskeva uutisointi) herättää pohdintaa siitä, että miten tätä työtä nyt niiku pitäis pystyy tekemään ku sitä varsinaista opetusta ei pysty enää vaan niiku sisällyttää siihen opettajan duunii vaa, pitää myös olla semmonen kuri ja kasvattaja ja poliisi ja lääkäri ja hyvä ettei vartija ja kaikki mahdolliset, et siel koulus pystytää olemaa.” (H2/v15/a2)

Ammatillisen itsevarmuuden nähtiin olevan sekä oppiaine- että tilannesidonnaista. Eräs haastateltavista kertoi uskovansa omiin kykyihinsä opettajana vahvimmin silloin, kun hän sai opettaa itselleen mieluisinta luokka-astetta. Tietyn ikäryhmän kanssa toimiminen tuntui haastateltavan mielestä luontevimmalta, sillä haastateltava koki taitojensa vaihtelevan ainakin jonkin verran sen mukaan, mitä luokka-astetta hän opettaa. Omalla mukavuusalueella pysyminen lisäsin haastateltavan luottoa omiin kykyihinsä. Haastattelussa mainittiin myös aiemmat opetuskokemukset sekä työtehtävien tuttuus minäpystyvyyttä vahvistaviksi tekijöiksi. Lisäksi itsetuntemuksella nähtiin olevan merkitystä. Erään haastateltavan mielestä omat tiedostetut vahvuudet lisäsivät uskoa omiin kykyihin pärjätä. Kuitenkin vain yksi tutkimukseen osallistuneista toi yleisesti esiin uskon omasta kyvykkyydestä pärjätä työelämässä, luokka-asteesta tai työtehtävästä riippumatta.

4.3 Opettajan ammatin ympärillä liikkuva yleinen keskustelu

Kolmas yläluokka muodostui opettajan ammatin ympärillä liikkuvan yleisen keskustelun ympärille. Aluksi luokanopettajaopiskelijoiden kokemuksia uutisoinnista lähdettiin selvittämään alaa koskevien uutisotsikoiden avulla. Haastattelun aikana pyrittiin selvittämään muun muassa luokanopettajaopiskelijoiden ajatuksia valikoiduista uutisotsikoista. Vastauksista ilmeni, etteivät osallistujat olleet yllättyneitä uutisten sisällöstä tai sävyistä. Yleisesti opetus- ja kasvatusalaa koskeva uutisointi koettiin vastaajien kesken hyvin negatiiviseksi ja kärjistetyksi. Haastattelijat kertoivat uutisten olleen yhteydessä heille muodostuneisiin käsityksiin opettajuudesta, erityisesti lisäten huolta sekä ennakkoluuloja työuran näkymistä. Osallistujien mukaan uutisten lisäksi jo entuudestaan kielteistä kuvaa alasta olivat ruokkineet ulkopuoliset kommentoijat, jotka kritisoivat alan valintaa. Väheksyvät kommentit herättivät epäilyä uravalintaa kohtaan. Vastaajat olivat saaneet osakseen jopa henkilökohtaista arvostelua ammatinvalinnastaan erinäisissä vuorovaikutustilanteissa. Vuorovaikutustilanteiden lisäksi vastaajat kertoivat seuranneensa alan ympärillä pyörivää kritiikkiä myös mediassa.

”Se sävy on negatiivinen, niin ku must tuntuu et nykyään aina kaikki koulutukseen liittyvä on. Asiat on huonosti ja se näkyy myös uutisoinnissa.” (H3/v18/a3)

”Semmoset ihmiset, jotka eivät ole alalla mut kuitenkin jotka on sit kommentoinu sitä asiaa sit vaiks sillä tavalla et tai ainaku on sanonu et opiskelee opettajaks ni sitten et ”oho” et niinku et ”jaksamisia”. ”(H1/v5/a3) .

Useat haastateltavat kokivat uutisoinnin yksipuoliseksi ja ainakin osittain alaa vääristäväksi. Vaikka uutisissa esitettävät asiat tiedostettiin osaksi koulun arkea, ei niiden nähty esittävän koko totuutta. Haastateltavat totesivat uutisten sisällön kuvaavan koulumaailman realistisia ongelmia. Tästä huolimatta uutisten kuitenkin nähtiin välittävän alasta kapeakatseista kuvaa. Ensisijaisesti mediaan nähtiin päätyvän vain vahvoihin tunnereaktioihin pyrkivät otsikot. Vastaajat arvioivatkin alaa koskevat uutiset harhaanjohtaviksi erityisesti niiden provokatiivisten ja kärjistettyjen uutisotsikoiden takia. Vaikka uutisisällön ajateltiin olevan itsessään paikkansapitäviä, ei niiden todettu antaneen tarpeeksi kattavaa kuvaa alasta kokonaisuudessaan.

”Siinä mielessä ei, ku ei toi kuitenkaan ihan koko arkea oo. Et just yksipuolista, mutta onhan toiki osittaista arjen näyttämistä.” (H3/v22/a3)

”Omalla tapaa on, sillä nää on ihan aitoja ongelmia.” (H3/v19/a3) (Onko median antama kuva työstä realistinen?)

”Uutisiin vaa päätyy tämmöset vaan tunteta herättävät asiat.” (H1/v22/a3)

Haastattelujen aikana osallistujia pyydettiin kuvailemaan alalla vallitsevaa uutisointia. Pääsääntöisesti uutisoinnin nähtiin lähestyvän opetus- ja kasvatusalaa vain sen ongelmakohdista käsin. Eräs osallistuja kertoi huomanneensa, että yhä harvemmin uutisoinnissa positiivisuus yhdistettiin opettajiin. Uutisoinnin koettiin tarkastelevan opetusalaan aina siitä näkökulmasta, että mikä siinä on tällä hetkellä vialla. Eräs haastateltava mainitsi alaa koskevien uutisten keskittyvän vain opettajien kritisointiin. Ammatin arvostelun nähtiin keskittyvän erityisesti opettajien epäonnistumisiin ja väärin valintojen tekemiseen. Sen sijaan uutiset siitä mikä on tällä hetkellä paremmin kuin ennen koettiin hyvin harvinaisiksi.

”Se uutisointi on helposti vain kritisointia siitä, miten opettajat ei onnistu tai tekee väärin .” (H3/v8/a3)

”Et aika harvoi näkee että et niiko positiivinen ja opettaja -sanat ois niiko samas uutisessa.” (H2/v8/a1)

”No se lähestyy sitä siit lähtökohdast et mikä on koulumaailmas niiko täl hetkellä vialla. Harvemmin siit, et mikä tälhetkel on paremmi ku enne.” (H2/v9/a1)

4.4 Luokanopettajaopiskelijoiden suhtautuminen yleiseen keskusteluun

Neljäs yläluokka tarkasteli luokanopiskelijoiden suhtautumista yleiseen keskusteluun. Haastatteluista selvisi, että osallistujien käsitykseen luokanopettajan ammatista vaikutti median maalaaman kuvan lisäksi myös henkilökohtaiset kokemukset. Kaikilla haastateltavilla oli haastatteluhetkellä jo jonkin verran kokemusta kentällä työskentelystä. Opetuskokemuksia oli saatu niin opetusharjoittelussa, kuin sijaisuuksissa. Näillä kokemuksilla todettiin olevan yhteys haastateltaville muodostuneisiin ajatuksiin omasta tulevaisuudestaan, kuin ammatillisesta itseluottamuksestaan opetusallalla. Haastateltavat kuvasivat omien kokemusien olevan merkityksellisessä roolissa siinä millaisena he näkevät tulevaisuutensa opettajana. Vaikka negatiivinen uutisointi loi haastateltaville erilaisia paineita alalla pärjäämisestä, henkilökohtaisten sekä myönteisten kokemusten kerrottiin antaneen lohtua ja tukeneen ammatillista itsevarmuutta. Eräs haastateltava kertoi muun muassa saaneensa niin paljon hyviä kokemuksia alalta, ettei enää välittänyt uutisten negatiivisesta sisällöstä. Ammatillisen sitoutumisen taustalla vaikutti positiivisten kokemusten lisäksi myös ammatillinen kutsumus, sekä oma motivaatio toimia opettajana. Haastattelijat määrittelivät oman sitoutumisensa johtuvan pääsääntöisesti sisäisistä tekijöistä, kuten työn antoisuudesta, merkityksellisyydestä, sekä halusta vaikuttaa nuorten ja lasten elämään positiivisesti. Negatiivisesta uutisoinnista huolimatta, kaikki vastaajat olivat sitoutuneita suorittamaan opintonsa loppuun ja uskoivat tekevänsä töitä opettajana tulevaisuudessa

”Opettajaks ei voi ryhtyä kuka tahansa, et kyl sul pitää olla semmone intohimo siihen.” (H2/v21/a2)

”Mut haluis kuitenkin sen puolen nähdä, että ei se nyt näinkään huonoa vaan ole. ” (Miten näkee median värittämän kuvan op ammatista). (H3/v19/a3)

”Kyl sitä sit ku o tullu nii paljo hyvii kokemuksii, ni kyl ne menee sen yli et ei oo välii mitä jossai uutises lukee.” (H2/v12a/a3)

Osallistujat eivät suhtautuneet negatiiviseen uutisointiin pelkästään kielteisesti. Synkän uutisoinnin myönteisenä puolena pidettiin sen kykyä lisätä tietoisuutta ja aikaansaada keskustelua. Uutisten toivottiin herättävän laajempaa keskustelua varsinkin alan ongelmakohdista yhteiskunnallisella tasolla. Tämän keskustelun aikaansaaminen nähtiin haastateltavien keskuudessa erittäin merkitykselliseksi ratkaisujen kehittämisen kannalta. Eräs haastateltava mainitsi esimerkiksi väkivallan ja säästämisen kaltaisten aiheiden usein ylittävän uutiskynnyksen. Vaikkakin sama haastateltava totesi nämä uutisaiheet relevanteiksi, esitti hän silti oman toiveensa positiivisemmasta uutisisällöstä.

” - - on tärkeä yhteiskunnallisen keskustelun aikaansaamiseksi - - ”. (H2/v19/a3)

”Paljon puhutaan säästämisestä ja väkivallasta... et kaikki aika tälle negatiivisia. Must ois ihan kiva et sille välil tuotais positiivisia asioita esii.” (H2/v18/a3)

Eräs osallistuja koki vallitsevan uutisoinnin korostavan sitä huolestuneisuutta, jota jo valmiiksi alalla opiskelevalla kerrotaan olevan. Tämän huolen nähtiin kumpuavan varsinkin negatiivisesta uutisoinnista. Vaikka luokanopettajaopiskelijat kokivat negatiivisen uutisoinnin opettajan ammatista vaikuttavan kielteisesti heidän ajatuksiinsa tulevaisuuden työelämästä, sekä omasta pärjäävyydestä kentällä, pitivät he sitä silti aiheellisena sekä tärkeänä. Yleinen näkemys kuitenkin oli, ettei median negatiivinen painopiste tarjonnut kattavaa kuvaa työn todellisuudesta. Haastateltavat eivät siis kieltäneet alan negatiivisemmän puolen olemassaoloa, mutta kaipasivat sen rinnalle myös positiivisen puolen. Haastateltavilla olikin yksimielinen näkemys siitä, että median tulisi nostaa positiivista puolta, kuten työn merkityksellisyyttä ja alalta saatuja onnistumisen kokemuksia huomattavasti enemmän esiin. Uutismedian toivottiin antavan enemmän tilaa ammatin arkisille, myönteisille kokemuksille, kuten työn tuottamalle ilolle ja alan saavutuksille, jotka jäävät julkisessa keskustelussa usein täysin huomiotta.

”Sellasta tuttua huolestuneisuutta, mitä opettajaksi opiskelevaksi on ollutkin (ajatuksia/tunteita uutiset herättävät).” (H3/v15/a3)

*”No sille aiheellisia keskusteluja, ku kyl ne käsittelee nykyisiä realistisia ongelmia.” (Uutisissa).
(H2/v15/a3)*

”Must ois ihan kiva et sille välil tuotais positiivisia asioita esii.” (H2/v18/a3)

”Suhteuttaa siihen et tää ei oo kuitekaa kaikki. Et kyllä siihen kuuluu tai kouluarkeen kuuluu myös sit ne onnistumiset, ja on paljon iloa ja semmosta.” (H1/v19/a3)

5 Pohdinta

5.1 Tutkimuksen päätulokset ja johtopäätökset

Tutkimuksen päätuloksia sekä niiden pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä avataan tutkimuskysymysten mukaisesti. Näin tutkimuskysymyksiin liittyvä pohdinta etenee selkeästi ja helposti ymmärrettävästi. Ensimmäiseksi tarkastellaan, miten negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itsevarmuuteen. Tämän jälkeen pohditaan, miten negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuudennäkymiin työelämästä.

5.1.1 Miten negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itseluottamukseen?

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä oltiin kiinnostuneita siitä, miten kielteinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itseluottamukseen. Aiemman tutkimuksen mukaan median välittämät ennakkoluulot opettajan ammatista aiheuttivat opettajaopiskelijoille negatiivisia ajatuksia työhön liittyen (Rodrigues & Mogarron, 2019, 8). Myös tämän tutkimuksen tuloksien perusteella negatiivisen uutisoinnin ja ammatillisen itseluottamuksen välillä oli yhteys. Luokanopettajaopiskelijoilla tämä yhteys ilmeni median aiheuttamana epävarmuutena omasta kyvystä selviytyä ammatissa. Epävarmuus näkyi muun muassa omien taitojen riittävyyden epäilyinä, sekä huolena siitä miten pystyy kohtaamaan alaa koskevia haasteita.

Haastateltavat nimesivät muun muassa oppilaiden kohtaamisen yhtenä isoimpana epävarmuutta aiheuttavana tekijänä. Kohtaamisen merkitystä ei voi kiistää, sillä opettajan tarjoama emotionaalinen tuki, vuorovaikutuksellinen lämpimyys, sekä herkkyys reagoida lapsen tarpeisiin ovat kriittinen osa oppilaan positiivista koulukokemusta, kouluun sopeutumista, sekä kouluhyvinvointia (Siekinen & Niiranen, 2008, 41). Haastateltavien esille nostamat ongelmat esimerkiksi resurssipulasta ja työtehtävien suuresta määrästä koettiin vaikeuttavan opettajan mahdollisuuksia huomioida jokainen oppilas yksilönä. Esimerkiksi oppilaiden yksilölliset tuen tarpeet, moninaisuus, sekä oppimisvaikeudet asettavat opettajalle moninaisia vaatimuksia, joiden huomioon ottaminen vaatii aikaa. Tutkimustuloksista selvisi, että luokanopettajaopiskelijat epäilivät mahdollisuuksiaan vastata näihin tarpeisiin. Luokanopettajan työn vaativuus haastoikin osallistujien käsitystä omasta pärjäämisestä ja näin heikensi ammatillista itsevarmuutta.

Yllä nimettyjen ongelmien nähtiin korostuvan erityisesti uutisoinnissa. Tulosten mukaan yksipuoleiseksi koettu uutisointi välitti luokanopettajaopiskelijoille kuvaa haastavasta ammatista, mikä taas sai heidät epäilemään kykyään toimia opettajana. Uutisten yksipuoleisesta sävystä huolimatta luokanopettajaopiskelijat kokivat uutisten käsittelevän realistisia koulumaailman ongelmia. Onkin aiheellista pohtia, aiheutuuko opiskelijoiden huoli uutisten lisäämästä ymmärryksestä koulumaailman ongelmien arkipäiväisyydestä. Vaikka osallistujat tiedostivat uutisoinnin yksipuoleiseksi ja kokivat työn positiivisten puolten puuttuvan, voi uutisoinnin radikaali sävy silti aiheuttaa pelkoa sekä horjuttaa ammatillista itsevarmuutta. On myös mahdollista, että luokanopettajaopiskelijoiden ahdistus omien taitojen riittämättömyydestä alan vaatimuksiin johtuu vähäisestä kokemuksesta. Alalta kerätyt positiiviset kokemukset tai niiden puute määrittelivätkin sen, kuinka paljon painoarvoa uutisille annettiin. Onko kielteinen uutisointi opiskelijoille syntyneen ahdistuksen lähteenä siksi että se kuvailee alaa kärjistetyksi ja provokatiivisesti, vai siksi että se mahdollisesti tuo ammatista esiin sellaisen puolen mitä opiskelijat eivät ole vielä päässeet kokemaan. Tutkimustulosten perusteella voidaankin pohtia kertyneen kokemuksen mahdollista vaikutusta negatiiviseen uutisointiin suhtautumisessa. Tämän pohjalta olisi mielekästä tutkia opinnoissa jo pidemmällä olevia ja vertailla laajemman kokemuksen merkitystä negatiivisen uutisoinnin kohtaamisessa.

5.1.2 Miten negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuudennäkymiin työelämästä?

Tällä tutkimuskysymyksellä pyrittiin selvittämään, miten negatiivinen uutisointi ilmenee luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuudennäkymissä. Tarkoituksena oli selvittää, millainen rooli uutisoinnilla on luokanopettajaopiskelijoille muodostuneisiin käsityksiin tulevaisuuden työelämästä. Aiemman tutkimuksen mukaan alasta muodostetuilla ennakkokäsityksillä on merkittävä rooli siinä, miten potentiaaliset hakijat näkevät uravaihtoehdon ja miten itse alalla jo opiskelevat näkevät oman tulevaisuutensa työelämässä (Heikkinen ym., 2020, 52). Tutkimustulosten perusteella osallistujien käsitykset opettajan ammatista olivat osittain muodostuneet alaa koskevan uutisoinnin pohjalta. Osallistujat mielsivät opettajanammatin haastavaksi, moninaiseksi ja täten kuormittavaksi. Onkin aiheellista pohtia, onko tämä käsitys opiskelijan itsensä muodostama vai uutisoinnin näkemys opettajan ammatista. Opetus- ja kasvatusalaa koskevan uutisoinnin nähtiin korostavan alan haasteita, kuten resurssipulaa, alhaista palkkausta, ylikuormitusta ja huonoa työhyvinvointia. Nämä asiat nousivat esille myös haastatteluissa. Herääkin kysymys, ovatko luokanopettajaopiskelijat omaksuneet uutisoinnin sisältöjen pohjalta tietynlaisen näkemyksen opetusalan todellisuudesta.

Tutkimustuloksista saatiin selville kielteisen uutisoinnin herättäneet opiskelijoissa epätietoisuutta siitä, mitä ammatti tulee tulevaisuudessa todellisuudessa olemaan. Tuloksia tuleekin kriittisesti katsella siitä näkökulmasta, että onko luokanopettajaopiskelijoiden negatiivinen ennakkokäsitys tulevaisuudesta opettajana täysin kielteisestä uutisoinnista kumpuavaa vai onko kielteiset käsitykset muovautuneet muualta. Onkin aiheellista pohtia, onko negatiivinen uutisointi luokanopettajaopiskelijoiden huolestuneiden ajatusten juuri syynä vai vain ylläpitävänä tekijänä. Tutkimustuloksista tuli ilmi, että luokanopettajaopiskelijat kohtaavat ammattiin liittyvää kielteistä puhetta hyvin moninaisissa paikoissa. Osallistujat mainitsivat kuulleen ihmettelyä ammatinvalinnasta muun muassa muilta ulkopuolisilta henkilöiltä arkisen kanssakäymisen yhteydessä. Tämä herättääkin ajatuksen siitä, onko negatiivinen uutisointi suinkaan ainoa tekijä, joka muokkaa luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuudennäkymiä.

Aiempien tutkimusten mukaan opettajankoulutuksen vetovoimaa heikentävät mielikuvat opettajan työolojen huononemisesta (Heikkinen ym. 2020,54). Uutiset saavat opettajan ammatin näyttäytymään yhä vähemmän houkuttelevana ja palkitsevana. Yleisten mielikuvien ja julkisen keskustelun rooli on ehdoton, sillä jos opettajan ammatti näyttäytyy jatkuvasti paineistettuna ja huonosti arvostettuna, vaikuttaa tämä alalle hakeutumiseen, sekä ammattiin sitoutumiseen. Tähän tutkimukseen osallistuneet luokanopettajaopiskelijat kertoivat alaa koskevan negatiivisen keskustelun heikentäneen heidän positiivista tulevaisuuskuvaansa ammatista, sekä saaneen heidät jopa kyseenalaistamaan uravalintaansa. Onkin hyvä pohtia, miten opettajuudesta puhutaan julkisuudessa, ja miten tällä keskustelulla voitaisiin parantaa ammatin houkuttelevuutta. Ongelmaa ei kuitenkaan voida korjata vain lisäämällä positiivisuutta sosiaalisen median uutisointiin, vaan tehokkain tapa turvata opettajan ammatin vetovoimaisuus, on kehittämällä opettajien työoloja.

Vaikka negatiivinen uutisointi vahvisti osallistujien epäilyksiä opettajan ammatista, uutisointi ei kuitenkaan muuttanut täysin kuvaa tulevaisuudesta kielteiseksi. Negatiivisen uutisoinnin aiheuttamasta epävarmuudesta huolimatta, osallistujat suhtautuivat luottavaisesti tulevaisuuteensa opettajana. Positiivisten tulevaisuusnäkymien takana mainittiin olevan muun muassa tunne työn arvokkuudesta sekä merkityksellisyydestä. Moni alalla opiskeleva saattaa kokea suurta kiintymystä ammattia kohtaan, mikä voi tukea positiivista ajatusta tulevaisuudesta opettajana. Eräs haastattelija mainitsi näkevänsä opettajan ammatin kutsumuksena, johon kuka tahansa ei pystyisi. Tulosten pohjalta voidaankin päätellä, että opiskelijan kokemus työn merkityksellisyydestä sekä tunne kutsumuksesta tukee positiivista kuvaa tulevaisuudesta, vaikka negatiivinen uutisointi hetkellisesti horjuttaisikin ajatusta ammatista. Jokainen tutkimukseen osallistunut toivoi vallitsevan uutisoinnin tarjoavan opettajan ammatista myös heidän kokeman positiivisen puolen. Tutkimustulosten pohjalta onkin perusteellista pohtia, miten vallitsevaa keskustelua voitaisiin muuttaa positiivisemmaksi. Tutkimuksen tulosten perusteella on tarpeellista pohtia, miten opettajankoulutuslaitoksessa tulisi käsitellä vallitsevaa uutisointia, jotta opiskelijat eivät jää huolestuneiden ajatusten kanssa yksin.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus ja toistettavuus

Tutkimuksen läpinäkyvyyden ja luotettavuuden arviointi olivat osana jokaista tutkimusprosessin vaihetta. Tutkimuksen aluksi vapaaehtoisia pyydettiin osallistumaan tutkimukseen sähköpostin välityksellä lähetetyn osallistumispyynnön avulla. Tämän viestin mukana lähetettiin myös tietosuojailmoitus. Tietosuojailmoitus lisää tutkimuksen läpinäkyvyyttä, sillä osallistujat saavat selkeän kuvan siitä, miten heidän henkilötietojaan käsitellään. Myös kaikki muut tutkimusprosessin vaiheet aineistonkeruusta analyysiin ja tulkintaan dokumentoitiin huolellisesti tutkimuseettisiä ohjeita noudattaen.

Tutkijan tekemien valintojen yksityiskohtainen raportointi ja tutkijakollegoiden tekemä arvio prosessin eri vaiheista tukevat tutkimuksen luotettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 165). Tämän takia muun muassa aineistonkeruuvaiheessa hyödynnetyt tutkimusmenetelmät avattiin mahdollisimman selkeästi auki. Erityisesti analyysin kuvauksessa pyrittiin yksityiskohtaisuuteen ja kattavien perusteluiden antamiseen. Tulososiossa läpinäkyvyyttä lisättiin esittämällä haastatteluaineistosta kerättyjen lainauksien avulla. Suorat lainaukset auttavat lukijaa seuraamaan päättelyketjun etenemistä, sekä toimivat analyysin tukena ja havainnollistivat lukijalle tutkittua ilmiötä (Puusa & Juuti, 2020, luku 5).

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus ei perustu otoskoon suuruuteen, vaan enemmänkin syvälliseen ja tarkoituksenmukaiseen aineistoon. On kuitenkin huomioitava, että suppea otoskoko rajoittaa tutkimustulosten yleistettävyyttä, vaikka se ei olekaan tutkimuksen keskeinen tavoite (Puusa & Juuti, 2020, luku 5). Sen sijaan laadullisessa tutkimuksessa tutkija pyrkii kuvaamaan tutkittavan ilmiötä niin perinpohjaisesti ja monipuolisesti kuin mahdollista (Puusa & Juuti, 2020, luku 5). Luotettavuuden parantamiseksi haastattelukysymykset ja haastattelutilanne esiteltiin. Esiteltäessä avulla epäselviksi tai liian monitulkinnallisiksi koetut kysymykset muutettiin johdonmukaisempaan ja selkeämpään muotoon. Haastattelussa haluttiin käyttää avoimia kysymyksiä, sillä niiden nähtiin mahdollistavan syvällisempiä ja laajempia vastauksia kuin suljettujen kysymysten. Avointen kysymysten nähtiin lisäävän vastausten luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Lisäksi kysymykset muotoiltiin niin, etteivät ne johdattelisi vastaajaa tiettyyn suuntaan. Lopullisen haastattelurungon nähtiin soveltuvan hyvin suhteessa tutkittuun ilmiöön ja tutkimuksen tavoitteisiin.

Tutkimusprosessin alussa tutkijoilla saattaa olla jo jonkinlainen esiyymmärrys aiheesta, joka voi perustua omakohtaiseen kokemukseen ja tietoon (Puusa & Juuti, 2020, luku 5). Ennakkotiedot aiheesta saattavat ohjata tutkijan ajatuksia ja toimintaa tutkimuksen teon aikana. Tämä johtuu siitä, että tutkija saattaa

tiedostamattaan painottaa niitä havaintoja, jotka tukevat hänen omia käsityksiään. Tämän takia tutkijat olivatkin koko tutkimusprosessin läpi tietoisia omista ennakkokäsityksistään ja niiden vaikutuksista aineiston analyysin. Tutkimuksessa pyrittiin siihen, etteivät tukijan omat oletukset ja toimenpiteet tutkimuksen aikana vaikuttaisi tutkimuskohteen ominaisuuksiin tai tutkimustuloksiin. (Puusa & Juuti, 2020, luku 5). Reflektiivisellä ja kriittisellä oman toiminnan tarkastelulla on yritetty estää tutkijan ennako-oletusten ja subjektiivisten tulkintojen vaikutus tutkimusprosessiin. Vaikka tutkimuksen analyysivaiheessa on pyritty objektiivisuuteen, tutkijan muodostamat havainnot eivät voi koskaan olla täysin vapaita ja irtonaisia tämän esitiedoista (Puusa & Juuti, 2020, luku 5).

Haastattelutilanteet toteutettiin rauhallisessa ympäristössä kasvokkain tapahtuneena yksilöhaastatteluna. Haastattelujen aikana tutkijat tiedostivat tulosten luotettavuuteen vaikuttavan merkittävästi millainen vuorovaikutus tutkijan ja osallistujan välillä syntyy. Haastattelujen aikana pyrittiinkin mahdollisimman neutraaleihin ilmeisiin, eleisiin ja reaktioihin, jotteivät nämä vaikuttaisi siihen mitä haastateltava kertoo. Lisäksi haastatteluissa huomioitiin se, että ihmisillä on tietyistä aihepiireistä keskusteltaessa taipumus antaa ns. sosiaalisesti hyväksytyjä vastauksia (Puusa ym., 2020, luku 6). Tämä tarkoittaa sitä, että haastateltava antaa vastauksia, joiden kuvittelee noudattavan niin sanottujen yleisesti hyväksytyjen vastausten linjaa (Puusa ym., 2020, luku 6). Haastattelutilanteeseen haluttiinkin luoda mahdollisimman turvallinen tila, jossa haastateltava tuntisi olonsa mukavaksi ja voisi vasta kysymyksiin rehellisesti. On kuitenkin huomioitava, että haastattelu eroaa aina tavallisesta arkikeskustelusta, eikä se ole koskaan tilanteena täysin luonnollinen (Puusa & Juuti, 2020, luku 5). Tämä voi heikentää tulosten luotettavuutta. Avoimen keskustelun takaamiseksi myös tutkimusasetelmasta pyrittiin luoda mahdollisimman tasavertainen. Tutkijat siis tiedostivat asemansa suhteessa tutkittavaan ilmiöön. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 160). Tutkijat muun muassa pyrkivät toimimaan koko tutkimusprosessin ajan puolueettomasti minimoidakseen omien arvojensa ja käsitystensä vaikutusta tutkimukseen. Sama tukija toteutti kaikki haastattelut, jotta haastattelujen kulku olisi mahdollisimman yhdenmukainen kaikille.

Tutkimuksen luonteen takia, sitä on vaikea toistaa. Toistettavuus on haastavaa, sillä toisen tutkijan on vaikea täysin toistaa samaa tutkimusprosessia samoilla tuloksilla ilman samanlaista näkökulmaa ja tulkintaa. Tutkimusprosessin aikana tutkijat tiedostivat roolinsa niin tutkimusasetelman luojani kuin tulkitsijoina. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 160). Tämä vaikuttaa myös tutkimuksen luotettavuuteen, sillä joku toinen tutkija saattaisi tulkita tämän tutkimuksen aineistoa ihan eri tavalla. Tutkijat ovat saattaneet väärintulkita tai ylitulkita haastattelutilanteessa saatuja vastauksia (Puusa ym., 2020, luku 6). Tässä tutkimuksessa luotettavuutta kuitenkin parantaa se, että tutkijat ovat perehtyneet tutkimuksen kohdeilmiöön huolellisesti ja ottaneet monet eri näkökulmat huomioon koko tutkimusprosessin aikana. (Puusa & Juuti, 2020, luku 5). Näin itse tulkinta, sekä oleellisen tiedon erottaminen kerätystä aineistosta on tarkempaa ja uskottavampaa.

5.3 Tutkimuksen merkitys ja tulosten hyödyntämismahdollisuudet

Tutkimus antaa tietoa luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuuden ajatuksista ja siitä, millaiset heidän kokemuksensa omista lähtökohdista työelämään ja siellä viihtymiseen ovat. Tutkimustuloksia hyödyntämällä voidaan kehittää konkreettisia tekoja luokanopettajien työssäjaksamisen parantamiseksi. Tämä voisi esimerkiksi tarkoittaa työhyvinvointia käsittelevien opintojen sisällyttämistä luokanopettajakoulutukseen. Monipuolinen opiskelu työssäjaksamisesta voisi antaa luokanopettajaopiskelijoille valmiuksia oman työhyvinvoinnin tukemiseen ja näin edistää opettajien lähtökohtia siirtyä opinnoista työelämään. Työhyvinvoinnin opiskelu luokanopettajakoulutuksessa voisi näkyä muun muassa stressinhallinnan, palautumisen, ajanhallinnan, työnkuormittavuuden tekijöiden sekä ennaltaehkäisyyn opiskeluna. Työhyvinvoinnin laajempi opiskelu voisi kehittää opiskelijan suhdetta itseensä ja omaan jaksamiseensa, tukien luokanopettajaopiskelijoiden ammatillista itseluottamusta.

Työhyvinvoinnin merkityksen korostaminen luokanopettajakoulutuksessa osana opetusharjoittelujaksoja, voisi kehittää opiskelijoille merkittäviä valmiuksia tulevaisuuden työssäjaksamiselle sekä antaa vahvan pohjan yksilön ammatilliselle itseluottamukselle. Opetusharjoittelut voisivat sisältää monipuolisesti työhyvinvoinnin teemoja erilaisissa yhteyksissä, jolloin luokanopettajaopiskelijat pääsisivät itse työympäristössä kokemaan työhyvinvoinnin laajan merkityksen työssäjaksamiseen. Keskeisenä sisältönä opetusharjoitteluissa voisi toimia kokeneiden opettajien antama mentorointi työssä jaksamisesta ja haasteiden käsittelystä työelämässä esimerkiksi työpajojen muodossa. Harjaantuneiden opettajien jakama tuki ja kokemus työhyvinvoinnista sekä työssäjaksamisesta, voisivat luoda arvokkaan pohjan tuleville opettajille ymmärtää realistisesti työn haasteet kuin vaatimukset. Tämä tukisi uusien opettajien valmiuksia kohdata työelämän haasteita, tarjoten niihin erilaisia käytännön neuvoja. Pitkällä aikavälillä nämä annetut tiedot ja taidot voisivat edistää tulevien opettajien ammatillista kasvua sekä työssä pärjäämistä.

Lisäksi opetusharjoitteluihin voisi sisällyttää oman työssäjaksamisen aktiivista seuranta ja raportointia, sekä erilaisten menetelmien järjestelmällistä kokeilua oman työhyvinvoinnin edistämiseksi. Näin opiskelijat saisivat konkreettisia oppeja oman työhyvinvoinnin edistämiseen, ja kokemusta oman työhyvinvoinnin herkästä seuraamisesta. Tällaiset konkreettiset kokemukset osana koulutuksen suoritusta voisi luoda luokanopettajaopiskelijoille vahvan lähtökohdan työelämään sekä vankkumattoman uskon itseensä työkentällä. Konkreettisten valmiuksien myötä luokanopettajaopiskelijat olisivat paremmin valmistuneita kohtaamaan työuran antamat haasteet, säilyttäen tasapainon työn kuormittavuuden ja omien voimavarojen välillä.

Luokanopettajaopiskelijoiden ajatuksia omasta pystyvyydestä selviytyä tulevassa ammatissa, voitaisiin tukea myös kehittämällä uusien opettajien työelämään vastaanottoa. Työpaikkojen perehdytysohjelmien laaja kehittäminen ja niiden yleistäminen, olisi tärkeä osa uuden opettajan työhyvinvointia. Järjestelmällinen työpaikkaan perehdyttäminen eli koulun toimintatapojen perusteellinen esittely, vähittäinen pitkän ajan perehdyttäminen ja kollegoiden tarjoama tuki sekä mentorointi mahdollistaisivat hyvät lähtökohdat itsevarmalle työssä hyvinvoivalle opettajalle. Mentoroinnin lisäksi työssä aloittaville opettajille tulisi järjestää säännöllisiä keskustelumahdollisuuksia kollegoiden, kuin oppilaitoksen johtajan kanssa. Näin uuden opettajan sopeutumista ja jaksamista olisi helppo seurata. Työpaikan olisikin tärkeä seurata työhyvinvointia ja mahdollistaa omalta osalta sujuvatyöelämään siirtyminen jokaiselle. Näin työelämän käytäntöjen perusteellinen kehittäminen tukisi jokaisen uuden opettajan uskoa työelämässä pärjäämiseen.

5.4 Jatkotutkimusehdotukset

Jatkotutkimuksena voisi olla mielekästä vertailla uutisoinnin yhteyttä ammatilliseen itsevarmuuteen vasta opiskelunsa aloittaneiden ja jo valmistumisvaiheessa olevien luokanopettajaopiskelijoiden välillä. Jatkotutkimuksissa voitaisiin tarkastella, ovatko vasta opiskelunsa aloittaneet opiskelijat herkempiä mediassa ja uutisoinnissa esitetyle kritiikille kuin valmistumisvaiheen opiskelijat. Suhtautuvatko kokeneemmat luokanopettajaopiskelijat kriittisemmin median luomaan kuvaan alasta. Entä muuttuuko opiskelijoiden suhtautuminen negatiiviseen uutisointiin opiskelun edetessä. Jatkotutkimusten avulla voitaisiin saada tietoa siitä, onko ammatillisen itsevarmuuden kehitys lineaarista ja esimerkiksi kerätystä kokemuksesta riippuvaa. Tämän avulla voitaisiin saada selville, mikä rooli opetusharjoittelusta tai sijaisuuksista kerätyillä kokemuksilla on ammatillisen itsevarmuuden kehittämiseen.

Tämän lisäksi jatkotutkimuksena voitaisiin selvittää mahdollisia strategioita luokanopettajaopiskelijoiden ammatillisen itsevarmuuden parantamiseksi. Tulevaisuudennäkymien parantamiseksi olisi tarpeellista tutkia, mitkä asiat toimivat suojaavina tekijöinä negatiivisen uutisoinnin aiheuttamaa epävarmuutta vastaan. Voitaisiko esimerkiksi mediakasvatusta kehittämällä tai muita tukitoimia tarjoamalla kohentaa luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuudennäkymiä. Esimerkiksi viime vuosien aikana sosiaalisen median kanavilla on syntynyt ilmiö niin kutsutuista someopettajista, jotka jakavat sisältöä opettajan ammatista. Voisiko tällaisella opettajuuden positiivisella esiintuomisella viedä ammattiin liittyvää yleistä keskustelua positiivisempaan suuntaan. Tähän liittyen olisi myös mielekästä tutkia miten someopettajien tuottama positiivinen sosiaalisen median sisältö opettajuudesta heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itsevarmuuteen kuin tulevaisuudennäkymiin opettajana.

Lähteet

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, Vol. 84, No. 2, 191–215.

Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The Exercise of Control. *New York: Freeman*. 3–115.

Bilim, I. (2014). Pre-service elementary teachers' motivations to become a teacher and its relationship with teaching self-efficacy. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 152, 653–661.

Heikkinen, H., Utriainen, J., Markkanen, I., Pennanen, M., Taajamo, M. & Tynjälä, P. (2020). Opettajankoulutuksen vetovoima. Loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:26. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-818-2>

Kalimo, R., Toppinen, S., & Työterveyslaitos. (1997). Työuupumus Suomen työikäisellä väestöllä. Työterveyslaitos.

Kasvio, A. & Huuhtanen, P. (2007). Työ ja työntekijät. Teoksessa T. Kauppinen, P. Heikkilä, A. Kasvio, S. Lehtinen, K. Lindström, J. Toikkanen & A. Tossavainen. (toim.) Työ ja terveys Suomessa 2006. Helsinki: Työterveyslaitos.

Klusmann, U., Aldrup, K., Roloff, J., Lüdtke, O., & Hamre, B. K. (2022). Does instructional quality mediate the link between teachers' emotional exhaustion and student outcomes? A large-scale study using teacher and student reports. *Journal of Educational Psychology*, 114(6), 1442–1460. <https://doi.org/10.1037/edu0000703>

Kolehmainen, T. (2019). Opettajat uupuvat kasvavan työmäärän alla, yhä harvempi hakee opettajankoulutukseen – lukion opettajalta tiukka kuitti yliopistoille: "Jokin roti valmistuneiden määrään". *MTV nettiuutiset* 01.08.2019. Viitattu 13.10.2024. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/opettajat-uupuvat-kasvavan-tyomaaran-alla-yha-harvempi-hakee-opettajankoulutukseen-lukion-opettajalta-tiukka-kuitti-yliopistoille-jokin-roti-valmistuneiden-maaraan/7498218#gs.gm88an>

Korpela, H. (2019). Luokanopettaja-koulutukseen hakevien määrä romahti, mutta opettajapulaa ei vielä ole näköpiirissä. *Helsingin Sanomat* 30.5.2019. Viitattu 4.2.2025. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006125103.html>

Kukkonen, H. (2023). Mitä opettaja tarvitsee jaksamiseen? Tampereen ammattikorkeakoulu. *TAMKin julkaisut*. Viitattu 10.3.2025. https://sites.tuni.fi/tamk-julkaisut/pedagogiset-ratkaisut/mita-opettaja-tarvitsee-jaksaakseen-harri-kukkonen/?utm_source=chatgpt.com

Länsikallio, R., Kinnunen, K. & Ilves V. (2018). Opetusalan työolobarometri. *OAJ:n julkaisusarja 5:2018*. Viitattu 13.10.2024. <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/julkaisut/2018/opetusalan-tyoolobarometri/>

Manka, M-L. & Manka, M. (2016). Työhyvinvointi. *Helsinki: Talentum Pro*.

Meriläinen, M., Kuittinen, M., Lappalainen, K., Haring, M., Havu-Nuutinen, S., Mäkihonko, M., Siekkinen, M., Niiranen, P., Pietarinen, J., Soini, T., Juvonen, A., Holopainen, L., Savolainen, H., Hotulainen, R., Kuorelahti, M., Thuneberg, H., Puhakka, A., Rautopuro, J., Haapala, A., ... Suomen kasvatustieteellinen seura, kustantaja. (2008). *Pedagoginen hyvinvointi*. Suomen kasvatustieteellinen seura.

Michelsson, J. (2024). "Näinkö haluan elämäni menevän?" – opettajien alanvaihdon takana on usein työuupumusta. *Opettaja -lehden verkkojulkaisu* 15.4.2024. Viitattu 8.10.2024 <https://www.opettaja.fi/tyossa/nainko-haluan-elamani-menevan-%E2%88%92-opettajien-alanvaihdon-takana-on-usein-tyouupumusta/>

Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. (2007). Opettajankoulutus 2020.

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:44. *Helsinki: Opetusministeriö, koulutus- ja tiedepolitiikan osasto*.

MTV uutiset – STT, (2018). Opettajien stressi lisääntynyt ja työn ilo vähentynyt – Myös positiivisen palautteen puuttuminen vaikuttaa jaksamiseen. *MTV nettiuutiset* 8.12.2018. Viitattu 8.10.2024. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/suomalaiset-opettajat-eivat-saa-positiivista-palautetta-tyostaan-ja-se-vaikuttaa-jaksamiseen/7196794#gs.ft4e28>

Puusa, A., Juuti, P., & Aaltio, I. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.

Rudow, B. (1999). Stress and Burnout in the Teaching Profession: European Studies, Issues, and Research Perspectives. Teoksessa R. Vandenberghe & A. M. Huberman (toim.), *Understanding and Preventing Teacher Burnout: A Sourcebook of International*

Rodrigues, F. & Mogarro, M. (2019) Student teachers' professional identity: A review of research contributions. *Education research review*, 28(1), 1–13.

Sinikallio, S., Ek, E., PS-kustannus, kustantaja, & Santalahti-kustannus, kustantaja. (2019). *Terveysten psykologia*. PS-Kustannus.

Tschannen-Moran, M., & Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783–805. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(01\)00036-1](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(01)00036-1)

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (uudistettu laitos). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Webb, R., Vulliamy, G., Hämäläinen, S., Sarja, A., Kimonen, E., & Nevalainen, R. (2004). Pressures, rewards and teacher retention: A comparative study of primary teaching in England and Finland. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 48(2), 169–188.

Woolfolk Hoy, A., Hoy W. & Davis H. (2009). Teacher's self-efficacy beliefs. Teoksessa K. Wentzel & A. Wigfield (toim.), *Handbook of motivation at school*. (s. 627–653). *New York: New York: Routledge*.

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

Esitiedot:

- Kuinka vanha olet?
- Millä vuosikurssilla olet?
- Aiotko tehdä töitä luokanopettajana tulevaisuudessa?

Lähtökohdat:

Minäpystyvyyys/ Ammatillinen itsevarmuus

1. Millainen on käsityksesi opettajan työnkuvasta? (valmistaudu selittämään)
2. Millaiseksi kuvailisit omaa kokemusta opetustyöstä? (adjektiivi)
3. Äskeisen perusteella: Miten uskot pärjääväsi tulevaisuudessa opetustyönkentällä? Miksi?
4. Millaisia odotuksia sinulla oli opettajan työstä ennen opintoja?
5. Minkä asioiden uskot vaikuttaneen käsitykseen opettajan ammatista?
6. Koetko luokanopettajantyön kuormittavana? Miksi?

Uutisointi:

7. Oletko seurannut/nähnyt luokanopettajia koskevaa uutisointia?
8. Miten kuvailisit opettajia koskevaa uutisointia? – Millaisia aiheita uutisissa käsitellään?
9. Koetko uutisoinnin siis olevan pääsääntöisesti positiivisia vai negatiivisia? Miksi?
10. Onko sinulle jäänyt mieleen jokin tietty uutinen opettajista? Kerro siitä hieman.
11. Koetko, että median uutisointi opettajan työstä on vaikuttanut käsitykseen siitä, millaisia haasteita tulet kohtaamaan? Jos kyllä, millä tavoin?
12. Oletko koskaan epäillyt omaa uravalintaasi median ja uutisten välittämän kuvan takia?
 - a. Oletko kyseenalaistanut työssä pärjäämisesi uutisoinnin takia?
13. Koetko negatiivisen uutisoinnin vaikuttaneen käsitykseen omasta kyvykkyydestä pärjätä tulevassa ammatissa?
14. Millaiseksi koet tulevaisuudennäkymäsi opettajana?

Uutisointi: (Helsingin sanomien 6 viimeisintä opetustyöhön liittyviä uutisia)

15. Millaisia ajatuksia/tunteita uutiset herättävät sinussa?

16. Vastaako uutisten luoma ajatus opettajantyöstä aikaisemmin ajateltua? Miten?
17. Oletko yllättynyt uutisten sisällöstä? Mikset?
18. Entä oletko yllättynyt uutisten sävystä? Entä oletko yllättynyt uutisten sävystä?
19. Millaisen kuvan koet median välittävän opettajan ammatista? Onko se realistinen?
20. Koetko median vaikuttavan opettajan ammatin yleiseen arvostukseen? Miten?
21. Koetko median vaikuttavan opettajan ammatin vetovoimaisuuteen? (avaa vetovoimaisuus)
22. Onko media antanut sinulle realistisen kuvan opettajan työn arjesta? Jos ei, missä se mielestäsi epäonnistuu?
23. Onko media antanut sinulle realistisen kuvan opettajan työn arjesta? Jos ei, missä se mielestäsi epäonnistuu?

Liite 2. Haastattelujen rikastamiseksi käytetyt uutisotsikot

Helsinkiläiskoulussa 60 prosenttia oppilaista on maahanmuuttajataustaisia – näin rehtori kommentoi oppimistuloksia. Lasse Kivinen HS, Helsingin Sanomat (30.09.2024). Viitattu 16.12.2024, 23.1.2025, sekä 8.2.2025, <https://www.hs.fi/helsinki/art-2000010731593.html>

Koulut säästävät nyt niin armotta, että opettajat korvaavat kirjoja omilla rahoillaan. Maija Kansanen HS, Helsingin Sanomat (30.05.2024). Viitattu 16.12.2024, 23.1.2025, sekä 8.2.2025, <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010461919.html>

Opettajat: Oppilaiden tuen tarpeet kasvaneet. Jenna Rautio STT, Helsingin Sanomat (25.10.2024). Viitattu 16.12.2024, 23.1.2025, sekä 8.2.2025, <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010786318.html>

Opettajilla tulisi olla enemmän määräysvaltaa. Aili Kämäräinen, Helsingin Sanomat (15.03.2024). Viitattu 16.12.2024, 23.1.2025, sekä 8.2.2025, <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000010291102.html>

Tällaista on arki tavallisessa koulussa Espoossa: Väkivaltaa on jatkuvasti, ja osa lapsista käy myös aikuisten kimppuun. Milla Palkoaho HS, Helsingin Sanomat (18.04.2024). Viitattu 16.12.2024, 23.1.2025, sekä 8.2.2025, <https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000010363677.html>

Liite 3. Tietosuojalomake

1. Rekisterin nimi	Mediassa rakentuva kuva opettajan ammatista: miten negatiivinen uutisointi heijastuu luokanopettajaopiskelijoiden ammatilliseen itseluottamukseen ja tulevaisuudennäkymiin
2. Rekisterinpitäjä	Janina Gustafsson & Saga-Maria Sainio Turun Yliopisto, Kasvatustieteiden laitos, Opettajankoulutuslaitos, Assistentinkatu 5, 20500 Turku
3. Vastuuhenkilöiden yhteystiedot	Janina Gustafsson & Saga-Maria Sainio
4. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	Tutkimuksessa kerätään vastauksia haastattelujen kautta, joissa tarkastellaan luokanopettajaopiskelijoille muodostuneita ennakkokäsityksiä erilaisista haasteista ja kuormitustekijöistä opettajan ammatissa. Tarkoituksena on selvittää, mikä on median rooli näiden käsitysten muovaamisessa. Haastateltavilta kerättyjen vastausten avulla halutaan saada tietoa siitä, miten julkisessa keskustelussa esiintyvä negatiivinen uutisointi opettajan ammatista ilmenee luokanopettajaopiskelijoiden tulevaisuuden työelämän näkymissä sekä heidän ammatillisessa itseluottamuksessa. Sähköpostiosoitteita käytetään haastattelukutsujen lähettämiseen.

	<p>Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on</p> <p>☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta)</p>
5. Käsiteltävät henkilötietoryhmät	<p>Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja: ikä, kertyneet opiskeluvuodet ja kertynyt kokemus opetustyöstä.</p>
6. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät	<p>Kerättyjä henkilötietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.</p> <p>Aineiston oikeudet ovat tutkijalla sekä kandidaatin tutkielman ohjaajalla.</p>
7. Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin	<p>Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolella.</p>
8. Henkilötietojen säilyttämisaika tai sen määrittämisen kriteerit	<p>Äänitetyt haastattelut säilytetään enintään 1.5.2025 asti, jonka jälkeen aineisto hävitetään tietoturvasestisesti.</p>
9. Rekisteröidyn oikeudet	<p>Haastattelut äänitetään ja äänitiedostot siirretään tietoturvasestiseen säilytykseen pilvipalveluun; Seafileen. Siirron jälkeen äänitiedostot hävitetään äänitysohjelmista. Äänitteiden perusteella haastattelut litteroidaan. Kaikki äänitallenteet hävitetään lopullisesti kandidaatin tutkielman palautuksen ja arvioinnin jälkeen.</p> <p>Rekisteröidyllä on halutessaan oikeus saada pääsy omiin henkilötietoihinsa. Lisäksi rekisteröidyllä on oikeus pyytää</p>

	<p>tietojensa korjaamista tai poistamista, sekä vaatia niiden käsittelyn rajoittamista. Henkilötietojen poistamisoikeutta ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimuksessa silloin, kun oikeuden toteuttaminen todennäköisesti estäisi käsittelyn tai tekisi siitä huomattavan hankalaa. Poisto-oikeuden käyttöä arvioidaan tapauskohtaisesti. Lisäksi rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.</p>
<p>10. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu</p>	<p>Osallistumispyyntö on lähetetty yliopiston yleisessä viestintäkanavassa sähköpostitse. Halukkaat osallistujat ovat itse ilmoittautuneet ja antaneet henkilökohtaiset tietonsa haastatteliijoille (nimi, sähköposti). Loput tiedot kerätään suoraan haastattelujen yhteydessä.</p>
<p>11. Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassaolosta</p>	<p>Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloinnin tekemiseen.</p>